Kaj Franck:

Verhokangas "JÄYHÄT SOTURIT"
(Selitys sivulla 5.)

Omin käsin

N:o 3 • 1942 • HINTA 15:—

Eva Anttila:

Riepukudoksinen vuodepeite.

← Aurinkoa, kukkia ja paljon uusia luonnoksia Eva Anttilan työpöydällä.

Eva Anttila

yksinään seinävaatteidensa parissa

Eva Anttila tuntui omalla hiljaisella tavallaan olevan miltei tyytyväinen siihen, että kuteiden ja loimien, ylimalkaan kaikkinaisen lankamateriaalin puute rajoittaa työskentelyä ja ainakin on pannut sulun suurille metrimäärin valmistettaville tilaustöille. Hänen ei nyt tarvitse pitää kutoja-apulaisia, ei valvoa näiden työtä eikä hajoittaa siihen omia voimiaan. Hän on jäänyt työpajaansa yksin monien erilaisten kangaspuiden keskeen, joista toiset näyttävät olevan hyvinkin iäkkäitä — mitä lienevätkään vanhoja peruja. Ja yksinäisyydessä, vanhan Katajanokan hiljaisen syrjäkadun varrella ateljeessaan, jonka — siellä käydessämme — auringonsäteet värittivät riemastuttavan lämpimäksi ja iloiseksi, Eva Anttila nyt saattaa rauhassa syventyä mielityöhönsä, seinävaatteiden sommitteluun. Kysyimme taiteilijalta, mistä hän ottaa aiheita maalauksellisiin kuvakudoksiinsa, jotka alallaan ensimmäisinä vallitsevat taidenäyttelyissämme ja ovat jo ehtineet painautua suurenkin yleisön tietoisuuteen. Taiteilija vastasi verkkaan ja miettiväisen näköisenä, ettei hän useasti itsekään tiennyt, mistä ne milloinkin sukeltautuivat tajuntaan.

— Oikeastaan minun koko aihepiirini on vielä kuin alkutilassa, niin järjestämättömänä ja kaaosmaisena, että en mielelläni puhu siitä muille, kun en ole selvittänyt sitä vielä itselleni-kään. Mutta kudeaineksista voin kyllä sanoa, että käytän töihini kaikkea mahdollista, erilaisia lankalajeja, mitä vain saan käsiini, myös erilaisista kankaista leikattuja hienoja riepukuteita. Ohseen kuvattu pieni 'madonnakin' voidaan valmistaa riepulangoista. Ja esimerkiksi siitä, mitä kaikkea käytän kangaspuissani, voin kertoa teille, jatkoi haastateltu, että viime vuonna muudan tuttava neuvoa kysyen kääntyi puoleeni sanoen kotonaan olevan runsaasti kaikenlaista sellaisenaan käyttökelvotonta lumpputavaraa, mutta sen sijaan puuttuvan mattoja ja vuodepeittoja, joita ei ollut paljon ostettavissakaan. Lupasin ottaa vastaan hänen 30-kiloisen lumppulähetyksensä ja katsoa, mitä siitä voisi tehdä. Ja jonkin ajan kuluttua perhe sai lumppunsa takaisin parina isona ja muutamana pienenä mattona sekä parina erilaisena vuodepeittona.

Joka perheen lumpuista ei tosin saa näin paljon käyttötavaraa, mutta pääasia onkin, että jokainen käyttää omansa mahdollisimman taloudellisesti ja tarkkaan — mikäli ei anna niitä armeijan keräyksiin. Kaikista rievuista ei myöskään saata kutoa seinävaatteita, mutta juuri tällä erää koristamistarkoituksessa seinälle ripustetut vaatteet eivät kenties olekaan kaikkein tärkeimpiä kotiimme kaivattavista tekstiileistä.

→ Taiteilija kangaspuittensa ääressä hiljaisessa ateljeessaan.

Omin käsin

NELJÄSTI VUODESSA ILMESTYVÄ
KOTILIEDEN KÄSITYÖLEHTI
KUSTANTAJA: YHTYNEET KUVALEHDET OY • HELSINKI K • BULEVARDI 7 • PUHELIN 20561 •

Eva Anttila:

Kuvakudos »MADONNA»

Suuruus 43 × 50 cm.

Kokonaisväritys ns. luonnonvalkoinen. Tausta on muutamilla paksummilla kuteilla saatu rosoiseksi. Koko kuvion ääriviivat pujotetaan tiilenpunaisella. Sädekehä valkoista vistraa tai muuta valkaistua lankaa. Kasvot ja kädet vaaleanruskeat. Puvussa olevat ohuehkot mutkittelevat viivat heleänvihreätä. Tummempi varjostus puvussa, samoin myös tukassa, vihreänruskeata.

Työpiirustus asetetaan loimen taakse. Kutoessa seurataan tarkasti ääriviivoja, ja kude naputetaan kahvelilla lujasti kiinni.

Rosoiseen riepupohjaan ruskeanpunaisilla ja vihreillä kuteilla hahmoteltu 'MADONNA'.

Riepukudoksinen vuodepeite

(Selitys etukannen sisäsivuun)

Leveys 150 cm (kaiteessa 155 cm). Loimessa 3 lankaa cm:llä. Loimeksi voi käyttää kirjaviakin jätelankoja. Ohuet langat kerrataan, sillä loimen paksuus on laskettu mattoloimilangan vahvuiseksi. Niisitään ryhmät 1 ja 2 vuorotellen.

Heleä ruskeanpunainen kuviokude ja kapeat tummat raitakuviot poljetaan molemmilla kuviopolkusilla. Vaalea pohja kudotaan kokonaan palttinapolkusilla. Eriväriset kuteet sekoitetaan mahdollisimman tasaisesti pohjavärin kanssa. Tummia värejä ei kuitenkaan voi käyttää peitteen pohjakuteeseen.

Mallin muodostaa kaksi hiukan eri tavoin poljettua ruuturaitaa. Leveämpi raita tummien viivojen välissä on 20 cm ja siinä on käytetty samaa kuviopolkusta. Kapeammassa, 18 cm:n raidassa on poljettu kumpaakin kuviota vuorotellen. Pohjakudetta on tavallisimmin 2 perätysten, raitojen alussa ja lopussa 4. Kuvio jää miltei kokonaan kankaan oikeaan puoleen.

← Riepukudoksisen vuodepeitteen niisintäohje.

Alli Koroma:

Vuodepeitteitä riepulangoista

usealla eri tavalla

← Vuodepeite 'NOKKAUNI'. Loimena on luonnonväristä paksua rohdin- tai kalastajalankaa. Kuviokuteena on valkoista riepulankaa, välikuteena kirkkaanpunaista riepu-, rohdin- tai puuvillalankaa. Peitteen työohjeen hinta on 50: —.

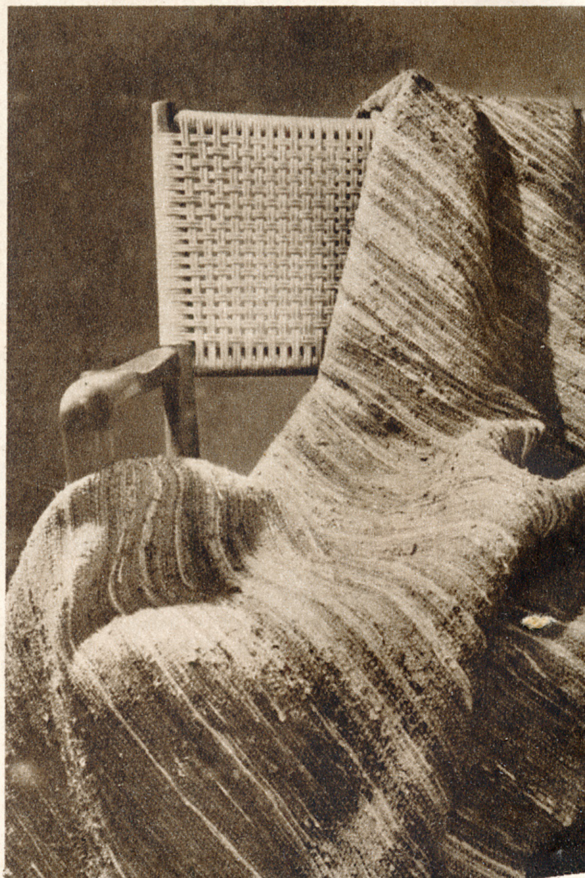

→ 'ANNELIN OMA VUODEPEITE'. Loimeksi käytetään paksua rohdin- tai kalastajalankaa ja kuteeksi ohueksi leikattua riepua. Väritys vaaleansinertävä. Peitteen työohjeen hinta 25: —.

Kaj Frank on sommitellut »JÄYHÄT SOTURIT»

Omin käsin-lehden lukijapiirille miesten ja poikien huoneiden ikkunaverhoiksi. Kuvioaiheena on urhoollisuudestaan kuuluisa suomalainen sotilas historiamme aikaisemmilta kausilta: Kustaa Aadolfin aikainen polvihousuinen hakkapeliitta sotakirveineen 30-vuotisesta sodasta, Kaarle XII:nnen pitkäsaappainen karoliini miekkoineen Suuresta pohjoismaisesta sodasta sekä viimein 1808—09 vuoden sodan olkaimin ja töyhtöhatuin varustettu pistinniekka. — Kuviot painetaan käsin linoleumin avulla ruskealla ja kahdella erilaisella sinisellä värillä harmahtavanvalkoiseen pohjaan. (Etukanteen kuvattu verho on painettu vistraan.) Oheiset kuviot esittävät sotilaita siinä koossa, jossa ne painetaan kankaaseen. Pieni kaavakuva osoittaa, kuinka rivistöt sijoitetaan kankaaseen, niin että jalkapohjasta seuraavan rivin jalkapohjaan on aina 23 cm:n välimatka. Sillä kohdalla, jossa ristirivistö eroittaa pistinniekat alempana olevista karoliineista, välimatka on 28 cm. Ristirivistön keskiviiva on 6 cm ylempänä olevasta sotilasrivistöstä alaspäin.

Hakkapeliitta, karoliini ja 1808—09 vuoden suomalainen soturi.

↓ Ristikuvio, joka erottaa ikkunaverhoon painettavat soturirivistöt toisistaan.

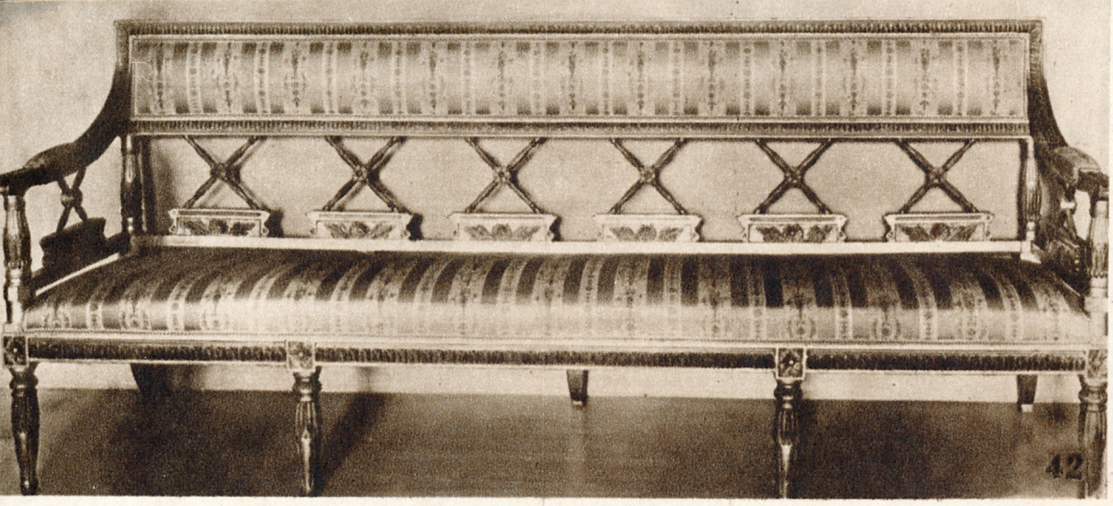

42

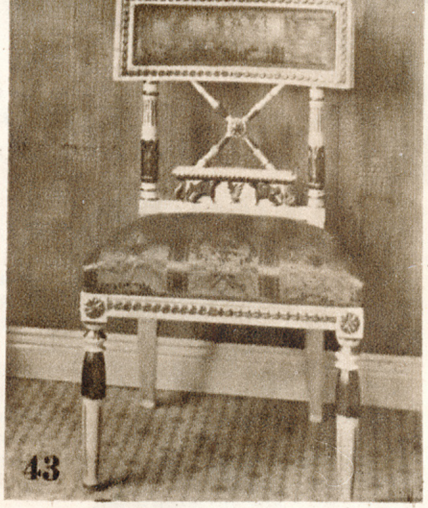

43

Lars Pettersson:

Huonekalujen historiaa

46

III. Empirestä 1800-luvun loppuun

Samoin kuin renessanssi vähitellen oli muuttunut barokiksi vaihtui myöskin Ludvig VI:n tyyli Ranskan vallankumouksen pyörteissä empireksi eli keisarikunnan tyyliksi, joka kuitenkin oli saavuttanut monta olennaisimmista piirteistään jo ennen Napoleonin keisariksijulistautumista. Siirtymistä Louis-seizéstä empireen edustavat ns. directoire-huonekalut, jotka vielä läheisesti liittyvät edelliseen aikakauteen, mutta esim. materiaalinsa, mahongin puolesta, ovat empireä lähellä. Niiden sirot ja keveät muodot osoittavat englantilaista vaikutusta.

Uusklassillisuuden alkukautena oli tyydytty hillittyyn antiikin jäljittelyyn, mutta nyt antauduttiin usein kokonaan antiikin valtaan. Empiressä onkin usein arkeologinen ja rakennustaiteellinen leima, mikä aiheuttuu siitä, että se suureksi osaksi on tieteellisen mietiskelyn tulos, kahden arkkitehdin — Percier'in ja Fontaine'n — luoma, jotka valmistivat piirustuksia sekä sisustuksia että huonekaluja varten. Empiren poliittisesta taustasta tavallaan taas johtuu, että siinä on nousukastyylin vivahdus: sen oli muodostettava arvokas kehys sotilaskeisarille ja hänen hovilleen. Se levisi salamannopeasti kaikkiin Euroopan maihin, ja edusti oivallisesti sitä ilmapiiriä, joka ympäröi Napoleonin ajan kädenkäänteessä perustettuja valtaistuimia, oli vaatelias ja tungetteleva, mutta samalla miehekäs ja monumentaalinen.

Rakennusaineena on nyt miltei säännöllisesti mahonki, jota koristellaan kullatuin pronssiheloituksin. Suoraan antiikista lainatut esinemuodot esiintyvät joskus kokonaankin kullattuina. Puu-upotusten käyttö sitävastoin vähenee. Antiikinharrastus ilmenee ehkä selvimmin pienoispylväissä, joita marmoriin, alabasteriin tai porfyyriin veistettyinä kernaasti sijoitetaan huonekalujen julkisivuihin.

42. Empiresohva. Kansallismuseo, Helsinki. Valok. Kansallismuseo.

43. Empiretuoli. Kansallismuseo. Valok. Kansallismuseo.

44. Empirekuvastin. Kansallismuseo. Valok. Kansallismuseo.

45. Empiresohva. Turun kaupungin hist.museo.

46. Empirenojatuoli. Turun kaupungin hict. museo.

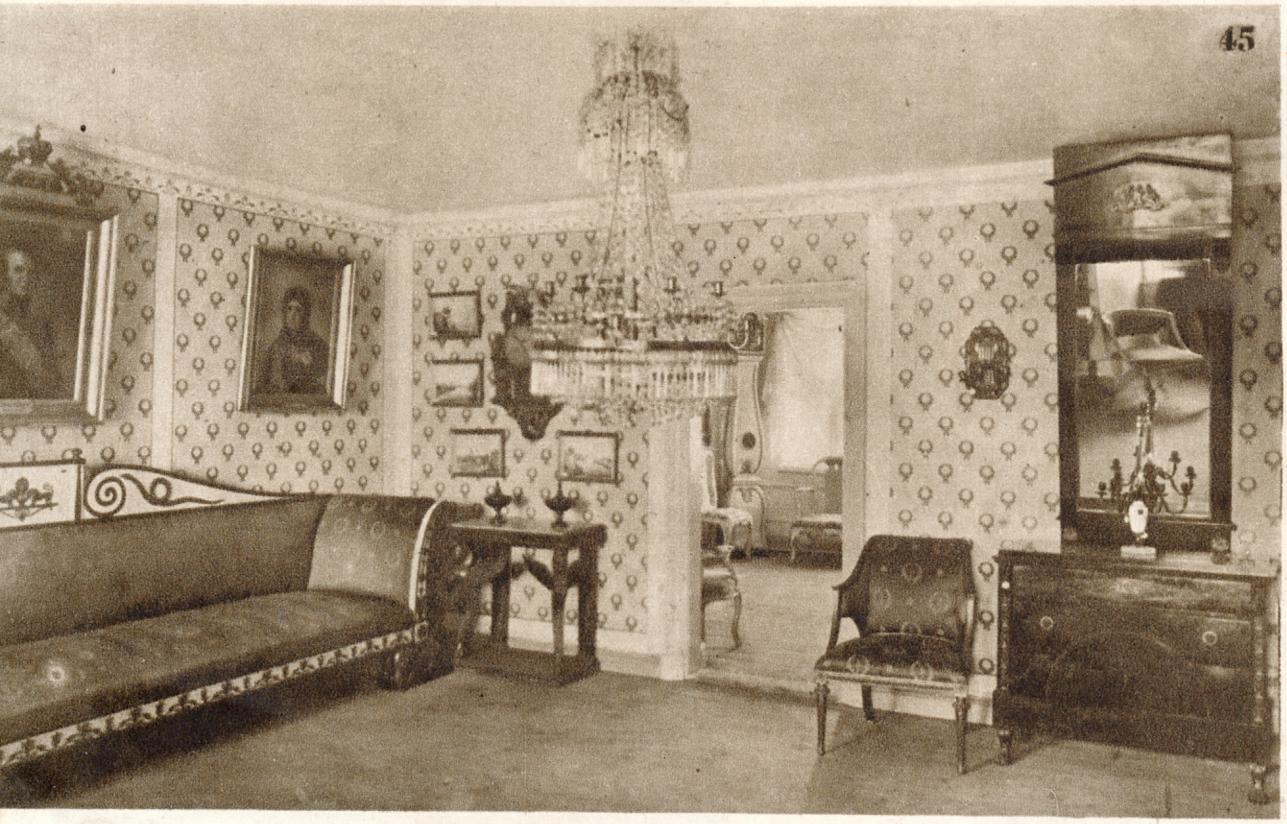

45

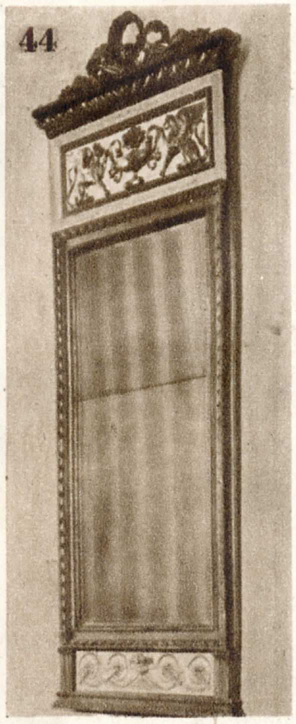

44

52

51

50

Koristeaiheet ovat osaksi samat kuin edellisellä vuosisadalla, mutta arkeologiset elementit kuten griipit, sfinksit, kotkat, roomalaiset sotamerkit, maljakot ja kandelaaberit saavat nyt yliotteen. Sfinksit viittaavat Napoleonin tekemään sotaretkeen. — Istumahuonekalujen päällisissä tavataan etenkin sitruunankeltaisia, smaragdinvihreitä, karmiininpunaisia ja sinisiä kankaita.

Empiren kiinteä sisustus on monessa suhteessa sekin antiikin inspiroima. Pilasterien ja voimakkaiden kattolistojen ohella on verhojen asettelulla siinä tärkeä osuus. Verhot ripustetaan kernaasti keihäänmuotoisiin kannattimiin. Paperiset, joko maalatut tai painetut tapetit tulevat nyt yleisesti käytäntöön. Huoneiden korkeus on suhteellisesti suurempi kuin aikaisemmin. Huoneet rakennetaankin korkeiksi koko 1800-luvun ajan.

Ruotsissa ja Suomessa empire esiintyy kahtena, usein hyvin selvästi eriävänä virtauksena, joista toinen on kustavilaisen tyylin suoranaista jatkoa ja asteittaista muuttumista, toinen taas edustaa Ranskasta valmiina tullutta tyylimuotoa. Edellinen on luonteeltaan keveämpi kuin ranskalainen suunta; vaaleat värisävyt, useimmiten valkoinen ja kulta, ovat hallitsevat. Tunnusomaisia ovat pitkät, vinoristikkojen jäsennöimällä selustalla varustetut sohvat (kuva 42), joiden muodot ja rakenne pääpiirteissään toistuvat tuoleissa (kuva 43). Kustavilaisten kuvastimien suoranaisia jälkeläisiä taas ovat korkeat, siivekkäiden leijonientapaisten olentojen koristamat kuvastimet (kuva 44).

Varsinainen empire tunnusomaisessa muodossaan tunnetaan Ruotsissa Karl Johanin nimellä, marsalkka Bernadotten, uuden hallitsijan mukaan, joka ratkaisevasti vaikutti tyylin leviämiseen. Suomeen empire kotiutui jo Ruotsin vallan aikana, mutta se sai uutta virikettä taas Haminan rauhan jälkeen Helsingin tultua pääkaupungiksi. Täällä varsinkin sotilas-, hallinto- ja yliopistopiirit omaksuivat empiren — osittain sen venäläisessä, pääasiassa keisarihovin yhteydessä kehittyneessä muodossa. Niinpä tiedetäänkin, että hienoimmat kalustot tilattiin Pietarista. Turun ja muiden Länsi-Suomen kaupunkien porvarit ylläpitivät kuitenkin kauan suhteitaan Tukholmaan.

47. Kirjoituskaappi, empireä. Nordiska Museet. Tukholma. Sigurd Wallinin mukaan.
48. Kuvastin ja konsolipöytä, myöhäisempireä. Valok. Kansallismuseo.
49. Biedermeiersohva. Valok. Kansallismuseo.
50. Biedermeiernojatuoli. Turun kaupungin hist. museo.
49. Biedermeiersohva. Valok. Kansallismuseo.
50. Biedermeiernojatuoli. Turun kaupungin hist. museo.
51. Biedermeiertuoli. Valok. Kansallismuseo.
52. Biedermeierpöytä. Nordiska Museet, Tukholma. Sigurd Wallinin mukaan.

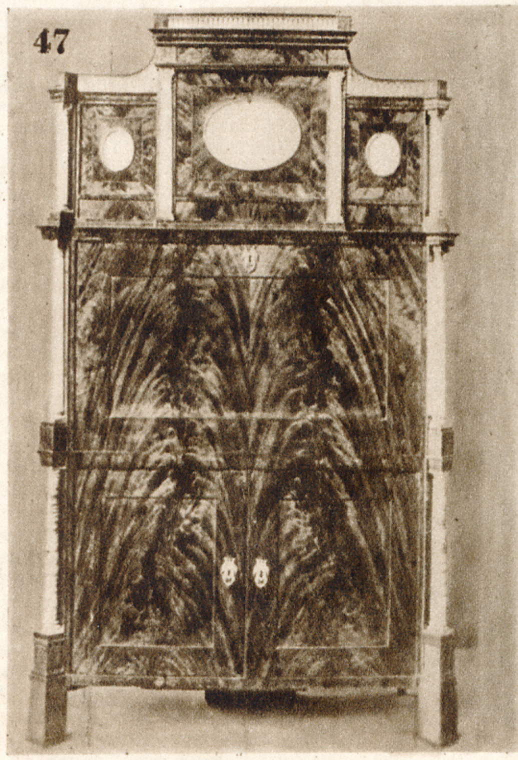

47

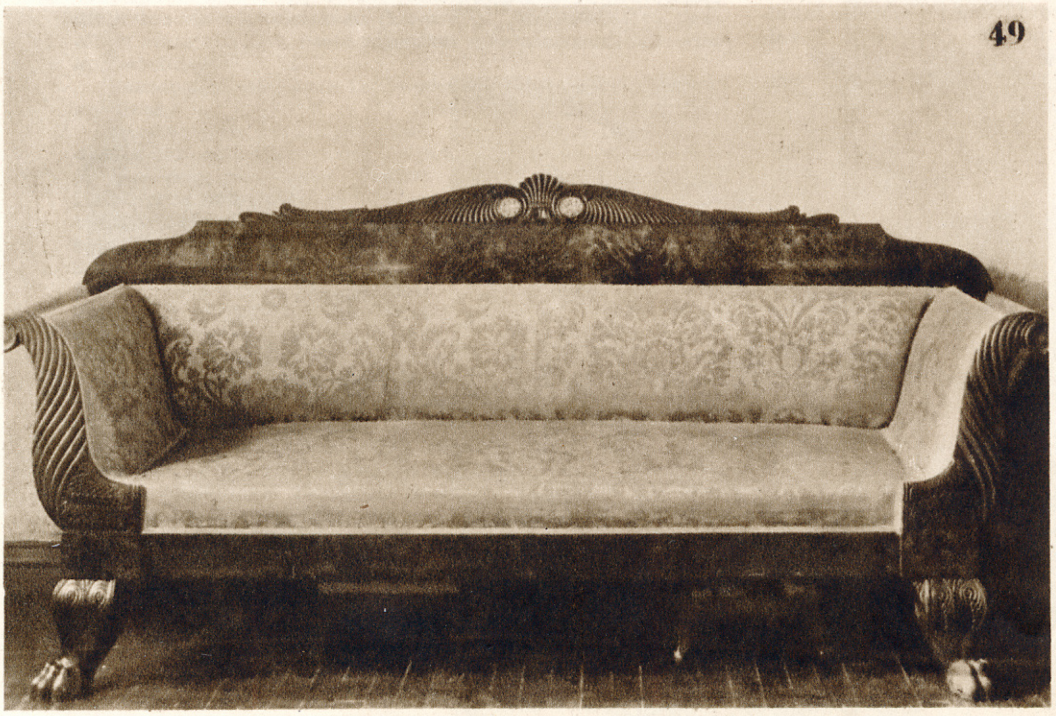

49

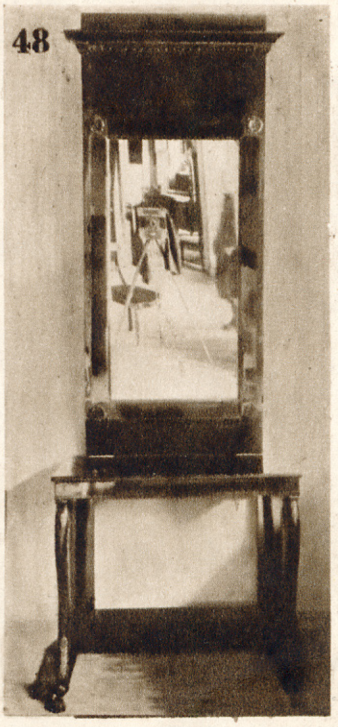

48

Oivallisen kuvan empiren komeudesta ja raskaudesta antaa Turun museon uniikki, leijonanmuotoisten jalkojen kannattama, vihreällä silkillä päällystetty sohva (kuva 45), jonka selustan ja päätyjen sukulaismuotoja löydämme biedermeiersohvista (vertaa kuva 49). Tämä sohvamuoto ei suinkaan ole ainoa empiren käyttämä, vaan sen ohella esiintyy monta muuta, enemmän tai vähemmän massiivista ja raskasta sohvatyyppiä, joissa toisinaan on päätyihin liittyvät sivukaapit.

Tuolien ääriviivat on lainattu kreikkalaisen ja roomalaisen antiikin tarjoamista esikuvista, vaikkakin käytännön ja mukavuuden vaatimukset on otettu huomioon (kuva 46). Uutta empiren tuoleissa ovat tavallisesti selustan muoto ja alaosastaan taaksepäin kaartuvat jalat.

Pöytien hahmottelu vaihtelee suuresti: tavataan sekä raskaita, roomalaisia marmoripöytiä mukailevia, että yksijalkaisia, pyöreitä tai soikeita pöytiä. Suosittuja olivat pienet, ikkunoiden eteen asetettaviksi tarkoitetut pöydät.

Ehkä huomattavin empiren huonekalumuotoihin antama lisä on suuri kirjoituskaappi, johon mielin määrin voitiin sovittaa marmori, ja alabasteripylväitä, pienoiskaidepuita ym. (kuva 47). Itse kirjoituskaapin aate on vanha, mutta rakenne ja jäsentely on uusi. Yksityiskohdissa on, kuten yllämainitussakin kaapissa, menty suorastaan leikillisyyteen.

Tärkeä uutuus on myöskin sivukaapeilla varustettu kirjoituspöytä, joka miltei muuttumattomana säilyy meidän päiviimme saakka. Mahtava on se mahonkinen, runsain heloituksin koristettu kirjoituspöytä, jonka Kustaa Mauri Armfelt teetti vanhuudenkotiinsa Joensuun kartanoon v. 1811.

Lipasto ei ole enää yhtä tärkeä huonekalu kuin aikaisemmin. Sen jalat supistuvat usein miltei olemattomiksi, tai ne saattavat olla pallon tai leijonankäpälän muotoiset. Lipastoon liittyy myöhemmän empiren ajalla irtonainen teline, johon kuuluu pari pientä laatikkoa ja kuvastin. Näiltä ajoilta juontuu siis 1800-luvulle niin ominainen 'peilipiironki'.

Kuvastimet esiintyvät myös, kuten kustavilaisellakin ajalla, konsolipöytien yhteydessä. Mahonkisten, toisinaan melko yksinkertaisten kuvastimenkehysten yläosaan kuuluu roomalaisesta arkkitehtuurista lainattu 'attika', kehysten sisäkulmiin taas leikatut ruusukkeet (kuva 48).

Noin vuoden 1820:n jälkeen on empiressä todettavissa hajaantumista. Oli vähitellen luovuttava usein jo liiallisuuksiin menneistä tyyliperiaatteista, siirryttiin vaatimattomampiin, asiallisempiin ja keveämpiin muotoihin, ns. biedermeieriin, viehättävään porvaristyyliin. Tämä tyyli oli kyllä ollut käytännössä jo varsinaisen empirenkin aikana, jonkinlaisena arkityylinä, joka tavallaan on directoiren suoranaista jatkoa. Se pääsee kuitenkin valtaan vasta 1820- ja 1830-luvuilla. Mahonki on edelleen määräävä peitepuulaji. Sen ohella tavataan varsinkin Suomessa leppää ja peittämätöntä koivua. Pronssikoristukset häviävät biedermeierin vallitessa jäljettömiin.

Mitään uusia huonekalumuotoja biedermeier ei tuo tullessaan. Se tyytyy siihen, mitä empire oli luonut, — käyttää kuitenkin vain sitä, mikä oli yksinkertaista ja kodikasta. Biedermeierkalustossa on sohvalla (kuva 49) keskeinen asema. Selustan ja päätyjen muotoilussa tapaamme lukuisia eri vivahduksia, samoin nojatuoleissa (kuva 50). Tavallisissa tuoleissa on luontevasti suoraan eteen ja taakse kaartuvat jalat sekä samaan rytmiin yhtyvä selusta (kuva 51). Pöytä on tavallisesti soikea ja lepää leijonankäpäliltä nousevalla pylväällä (kuva 52).

Biedermeiertyyli on mm. Suomessa ollut tavattoman suosittu. Ehdottomasti suurin osa meikäläisten keskiluokan kotien salinkalustoista 1800-luvulla on ollut juuri biedermeieria, ja mainittakoon, että J. L. Runeberg sisusti Porvoon kotinsa pääasiassa tähän tyyliin (kuva 53).

Sekä empire että biedermeier kotiutuivat Suomen kansanomaiseen kulttuuriin, varsinkin viimemainittu. Lukemattomat tuolit ja sohvat jäljittelevät säätyläisten esineitä sellaisina kuin kuvissa 49 ja 51. Viime vuosisadalla niin yleinen punainen ja punanruskea väritys rahvaan huonekaluissa johtuu juuri empiren ja biedermeierin mahonginvärin jäljittelystä.

On totuttu siihen, että huonekalujen historia päättyy myöhäisklassillisuuteen eli biedermeieriin, että tämän jälkeen seuraavat taiteellisesti arvottomat tyylijäljittelyt, joista ei kannata mitään mainita. Mutta mitäpä olivat renessanssi, barokki ja rokokoo olleet muuta kuin jäljittelyä, vaikka niissä olikin ollut itsenäistä muotoilua, tosin vain siinä määrin, että ne selvästi voitiin erottaa esikuvistaan. Sama koskee uusklassillisuutta, ehkä vielä enemmän kuin edellisiä tyylejä. Olihan empire suoraan jäljentänyt roomalaisia esikuvia, kolmijalkaisia pronssipöytiä ym. On kyllä totta, että biedermeierin jälkeen seuraavat huonekalut ovat suureksi osaksi esteettisesti vähempiarvoisia, mutta silti ne on otettava huomioon vuosisadan kulttuuria arvosteltaessa.

Tyylijäljittelyn ensimmäinen vaihe on ns. uusgotiikka, joka sai alkunsa Englannista n. v. 1830 vaiheilla. Siellähän gotiikka koskaan ei ollut täysin sammunut. Uusgotiikka ei kuitenkaan erikoisesti määrin vaikuttanut huonekaluihin, se oli kerta kaikkiaan liian teennäinen soveltuakseen käytännölliseen elämään (kuva 54). Suuremman merkityksen uusgotiikka sai arkkitehtuurissa, jonka muistomerkkeinä ovat monet kirkot ja mm. sellainen luomus kuin Helsingin Ritarihuone.

Suunnilleen samanaikainen kuin uusgotiikka on uusrokokoo, joka ilmenee erikoisesti juuri huonekaluissa ja kultasepäntuotteissa n. vuosien 1840—1870 välillä. Vaikka se jäljitteleekin rokokoota, se sittenkin on hengeltään melkolailla toisenlainen kuin tämä. Yhteistä on ainoastaan orgaaninen rakenne ja joustavan kaareva viiva.

Uusrokokoo käyttää säännöllisesti tummia puulajeja, joko luontaisia puupintoja, kuten pähkinäpuuta ja mahonkia, tai tummaa maalia. Sohvien ja tuolien rakenne vaihtelee huomattavasti, muotovarasto on miltei rajaton, varsinkin mitä selustoihin tulee (kuva 55). Tavallisten tuolien ohella on olemassa raskasmuotoisia, kauttaaltaan täytettyjä nojatuoleja (kuva 56), jotka tavallaan ovat nykyajan laiskanlinnojen edeltäjiä. Päällisinä käytetään kernaasti

53. Sisäkuva Johan Ludvig Runebergin kodista Porvoossa.

54. Uusgoottilainen kirjoituskaappi. Nordiska Museet, Tukholma.

53

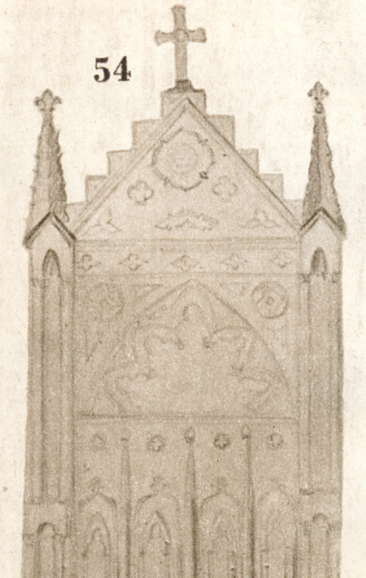

54

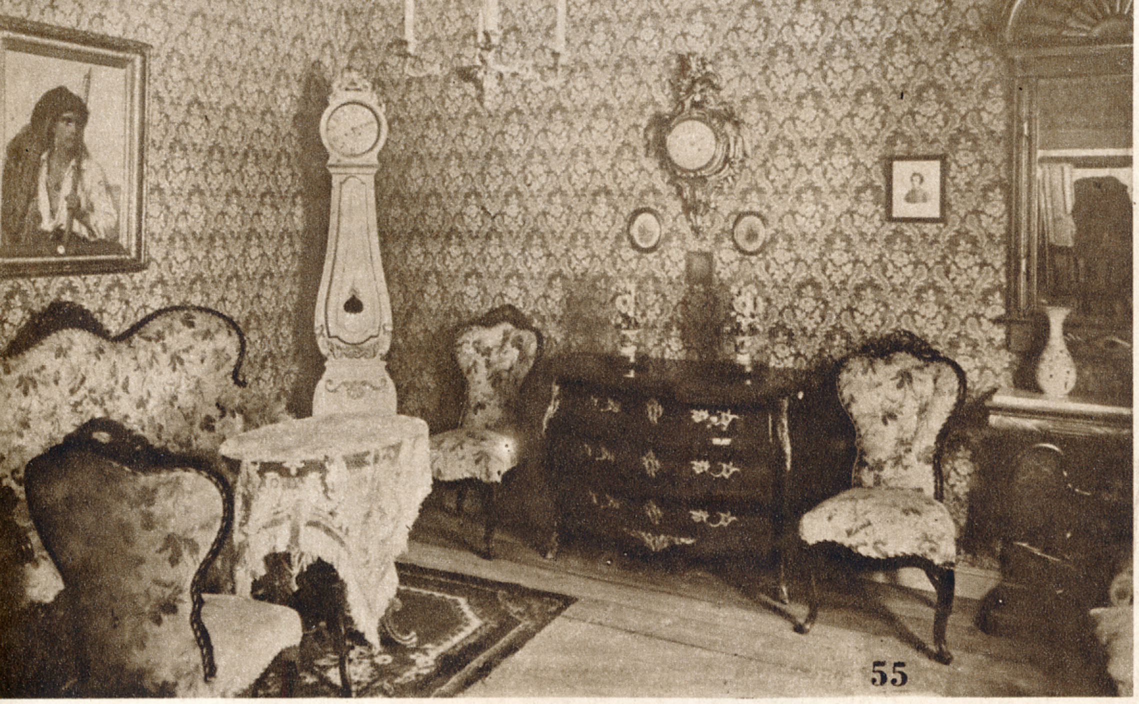

55

55. Uusrokokookalusto (sohva, pöytä ja tuolit). Turun kaupungin hist. museo.
56. Nojatuoli, uusrokokoota. Päällystetty punaisella villadamastilla. Kuulunut arkkipiispa Renvallille. Valok. Kansallismuseo.
57. Kuvastin konsolipöytineen, uusrokokoota. Jalustan alareunassa tyypillinen uusrokokooprofiili.
58. Uus-Louis-seize-tyylinen sohva. Naantali.
59. Uus-Louis-seizetyylinen nojatuoli. Naantali.
60. Pöytä, uus-Louis-seize'iä. Helsinki.
61. Lipasto ja kuvastin, saksalaista renessanssia, Tampere.

56

punaista samettia mutta myös muita kankaita, kuten suurikuvioista damastia. Tekstiileillä onkin 1800-luvun puolivälin jälkeen suhteellisesti tärkeämpi asema kodinsisustuksessa kuin aikaisemmin. Monet leposohvat ja nojatuolit ovat miltei kokonaan päällystetyt, niin että puiset runkoosat tuskin ollenkaan vaikuttavat ulkoasuun.

Pöydät ovat mainitulla kaudella useimmiten soikeita ja yksijalkaisia (kuva 55), mutta nelijalkaisiakin pöytiä tavataan.

Moneen rokokoosisustukseen kuuluu korkea, kiinteällä konsolipöydällä varustettu kuvastin, jonka yläosassa vielä saattaa olla lasin keskelle sijoitettu hylly (kuva 57). Lasi on tietysti moniosainen.

Uusrokokoon yhteydessä mainittakoon vielä tyylille erittäin tunnusomainen, varsinkin kaappien ja 'kiahvipiironkien' pinnoissa esiintyvä profiili (kuva 57), joka polveutuu regencestä ja oikeasta rokokoosta.

Tyylijäljittelyjen sarjaa jatkaa n. 1870:n tienoilla syntyvä uus-Louis-seize, joka sekin huomattavasti poikkeaa esikuvistaan. Tummat puuosat ovat edelleen muodissa, varsinkin pähkinäpuu, mutta rinnakkaisilmiönä tapaamme valkoisen ja kullan, jotka lainattiin empirestä ja nyt usein sovellettiin alkuperäisiin rokokoo- ja Louis-seiz-huonekaluihin. Kaikenlaisia leikkauksia ja lisäkkeitä suositaan. Nehän oivallisesti edustavat vuosisadan loppupuolen kauneusihanteita.

Sohvissa on tavallisesti kolmiosaiset selustat, ikäänkuin kolme vierekkäin asetettua tuolia (kuvat 58 ja 59), pöydissä taas jonkinlaisena normaalityyppinä soikeanpyöreä ns. ovaalipöytä sarjaa kiertävine lehtisauvoineen ja jalkoja yhdistävine vinoristikkoineen (kuva 60). Muotiesineitä ovat olleet rihlajalkaiset, usein mustiksi maalatut maljakko- tai kukkatelineet.

Samanaikaisesti kuin Louis-seize'iä jäljitellään myöskin empireä.

Varsinaisten tyylijäljittelyjen viimeisen vaiheen muodostaa Saksasta alkunsa saanut ja tämän maan renessanssia ja barokkia mukaileva virtaus, joka meillä oli vallalla 1800-luvun viimeisillä vuosikymmenillä. Tyyli on luonteeltaan jykevä ja ylen raskas, tummia, tavallisesti petsattuja puupintoja harrastava. Sitä käytetään etenkin ruokailuhuoneenkalustoissa samoin myös sohvissa, sängyissä ja lipastoissa. Koristeaiheista huomattavimmat ovat kolonnetit ja pyöreät nappulat sekä kolmion tai katkonaisen segmenttikaaren muotoiset päädyt, joita sijoitetaan tuolinselustoihin, sänkyihin, ruokakaappeihin ja lipastojen kuvastimenkehyksiin (kuva 61). Vaikka tämä 'nappulatyyli' edustaakin 1800-luvun mauntärvelyksen huippukohtaa, liittyy se sittenkin edellisten vuosisatojen traditioon sikäli, että sen alkulähteenä on ollut antiikki, johon siteet eivät vielä hetkeksikään olleet täysin katkenneet.

Syy vuosisadan alhaiseen tasoon, mitä huonekaluihin tulee, on varmaankin osittain tuotannon teollistuminen, työnilon puuttuminen ja persoonallisen leiman häviäminen. Huonekaluja eivät enää suunnitelleet varsinaiset taiteilijat, vaan mallipiirustajat, jotka eivät yht'aikaa hallinneet kaikkia kodinsisustukseen kuuluvia aloja. Hajanaisuus, yhtenäisen sommittelun puuttuminen onkin vuosisadan loppupuolen olennaisimpia piirteitä.

60

57

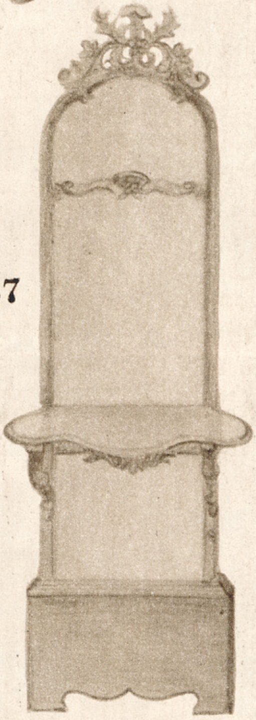

61

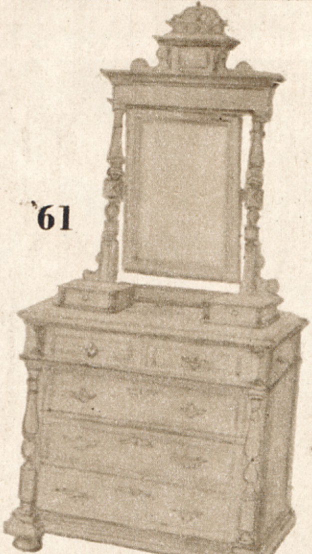

58

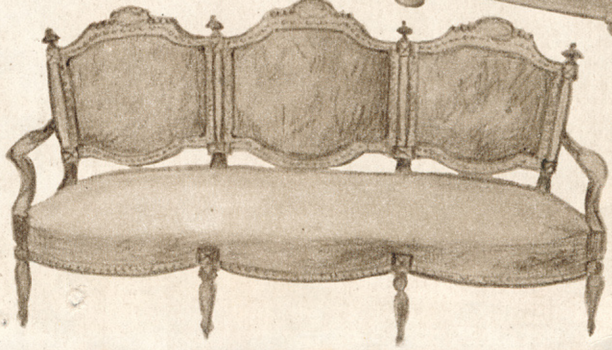

59

KAHVILIINA 'PUUTARHAJUHLAT', VIOLA GRÅSTEN. Suuruus 150 × 185 cm. Valkaisemattomaan pellavakangaspohjaan on kirjottu pohjaompelua tummalla ja vaalealla langalla. Liinan hinta aloitettuna lankoineen 510: —, valmiina 3280: —. (13 pist.)

↙ PÖYTÄLIINA 'KESKIPÄIVÄ', LEA VEHMANEN. Liinan suuruus 88 × 88 cm. Pohjakangas vaaleanvihreää, kirjonta erivivahteista vihreää, sinistä ja ruskeata. Aloitettuna lankoineen 260: —, valmiina 495: —. (5 pist.)
KAHVIPANNUMYSSY 'FREESIA', LEA VEHMANEN. Pohjakangas kellertävää pellavaa, kirjottu vihertävillä ja sinipunaisilla muliinilangoilla täyte- ja varsipistoin. Hinta aloitettuna lankoineen 140: —, valmiina 275: —. (2 pist.)

Uusia kahviliinoja ja muita kirjontatöitä

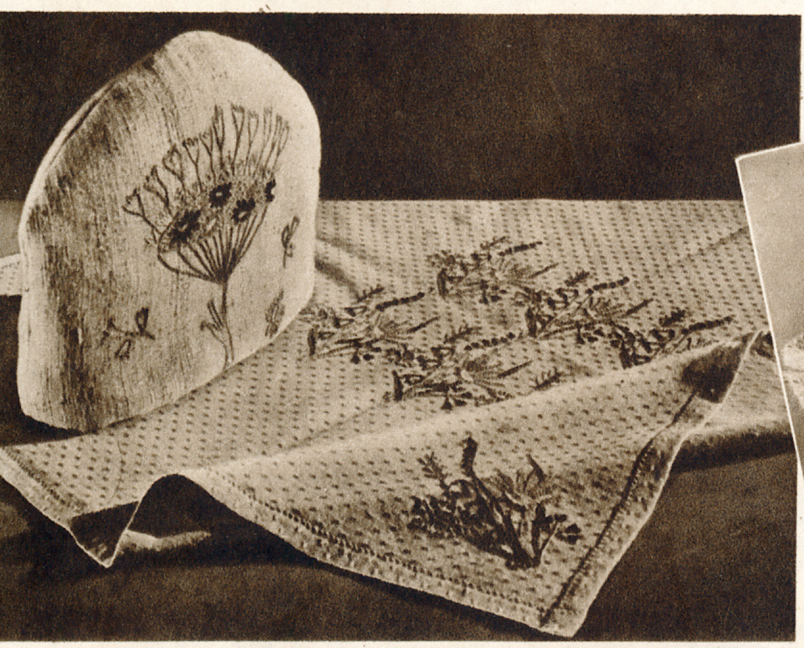

↑ KAITALIINA 'PEIPPONEN', LEA VEHMANEN. Suuruus 45 × 75 cm. Liinaa koristavat säännölliset reikäommelraidat, joiden välissä on kapea ketjuommelrivi. Aloitettuna lankoineen 115: —, valmiina 245:—. (4 pist.)

← KAHVILIINA 'MENNYT KESÄ', LEA VEHMANEN. Suuruus 140 × 165 cm. Valkoiseen pellavaetamiiniin on pakotetulla reikäompelella kirjottu kevyitä kukkaterttuja käyttäen vuorotellen vaaleansinisiä ja vaaleanpunaisia lankoja. Aloitettuna lankoineen 445: —, valmiina 860: —. (15 pist.)

'SUNNUNTAILIINA', VIOLA GRÄSTEN. Liinan suuruus 150 × 200 cm. Valkoiseen paksuun pellavakangaspohjaan on ommeltu erilaisia reikäommelraitoja harmahtavalla, sinertävällä ja valkoisella. Hinta aloitettuna lankoineen 475: —, valmiina 1510: —. (14 pist.) →

↓ KAHVILIINA 'HELMENHARMAA', LEA VEHMANEN. Liinan suuruus 115 × 135 cm. Pohjakangas on kudottu kiiltohelmilangalla pellavaloimeen. Liinan kirjonta vihertävää, punertavaa ja helmenharmaata. Hinta aloitettuna lankoineen 370: —, valmiina 610: —. (10 pist.)

KAHVIPANNUMYSSY 'KUKKAMAA', LEA VEHMANEN. Luonnonväriseen pohjakankaaseen on pastellivärein kirjottu erilaisia kukkia. Hinta aloitettuna lankoineen 125: —, valmiina 260: —. (2 pist.)

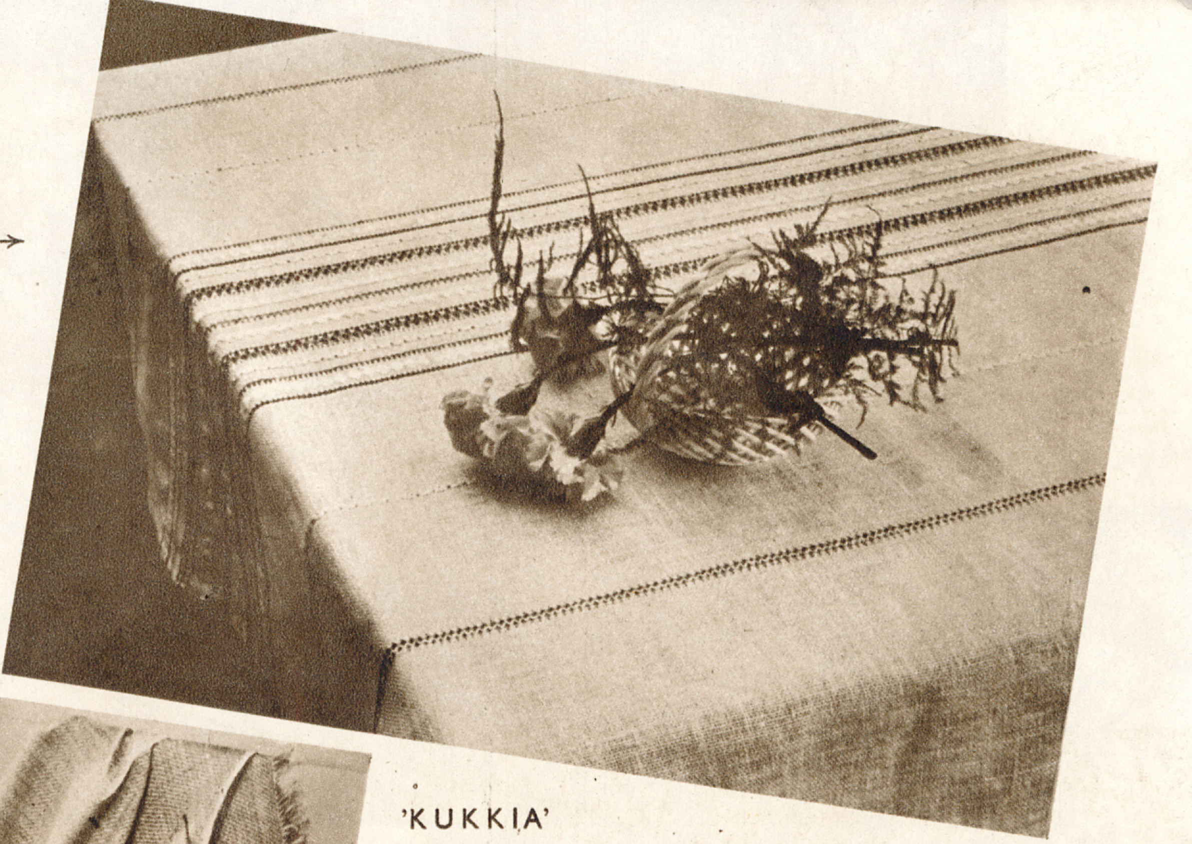

'KUKKIA'

Malli ommellaan pastellivärein villa-, silkkivilla-, angora- ja silkkilangoin. Varsi on ruskeanharmaa, lehdet hennonvihreät. Kaikki kukat erivärisét: punaisen, sinisen, keltaisen ja sinipunaisen eri vivahteita. Kukkien keskustat ja pienet tähdet ovat kullanruskeaa silkkilankaa.

Varsi ommellaan varsipistoin, kukkien terälehdet ja lehdet linnunsilmäpistoin. Kukkien keskustoiksi ommellaan solmupisto. Tähden muodostaa kaksinkertainen ristipisto, joka on yhdistetty keskeltä pienen pienellä ristipistolla.

'KUKKA'

Malli ommellaan vaaleanpunaisin, vaaleansinisin ja ruskeanharmain villa-, silkkivilla- ja angoralangoin.
Kukan terälehdykät ovat hennon vaaleanpunaiset, keskusta ja lehtiruoti voimakkaampi punainen. Kukan varjossa on vaaleanpunaista ja vaaleansinistä. Lehdessä on harmaanruskeaa ja vaaleansinistä. Varsi ja lehtien varjot ovat voimakkaampaa harmaanruskeaa. Pienet pilkut ommellaan vuoroin vaaleanpunaisella ja vaaleansinisellä.

Malli ommellaan päällisompelulla. Nelinkertainen lanka viedään pitkin mallin rajaviivoja ja ommellaan kiinni samanvärisellä helmilangalla pienin villalankojen yli kulkevin kiinnityspistoin. Pienet pilkut ommellaan tiplapistoin.

Yllä selostetut kahvipannumyssyjen mallit 1/1-koossa siv. 38.

Annikki Repo:

VIIDEN KUPIN KORVIKEPANNULLE

kaksi pikkuruista pannumyssyä

Valmistettu 30 cm:n pituisesta kankaanpalasesta, joka on kudottu pöytäliinakankaan loimentähteeseen luonnonvärisistä ja kellertävistä jäännöslangoista.

Vivi Renqvist:

PÖYTÄ KATETAAN
käsinmaalatulle vahakankaalle

Valkoisesta vahakankaasta on leikattu juuri sopivan kokoisia ja muotoisia ruokaliinoja, lautasen- ja leivänalusliinoja, tarjotin- ja jouluMiinoja. Niihin on maalattu pesunkestävillä öljyväreillä vaihtelevia hentoja kukkakuvioita. Toiset taas on koristettu jäykästi toistuvin geometrisaiheisin raidoin tai lapsellisen primitiivisillä kuvioilla, kuten oheistetut lasten tarjotinliina ja joululiina. Tarkoituksena on ollut välittää tällaisia liinoja lukijoille tarjoamalla niitä lehden välityksellä tilattavaksi. Se ei tällä kertaa kuitenkaan ole mahdollista vahakankaiden tilapäisen puutteen vuoksi. Mutta siltä varalta, että asiaan innostuneella lukijalla sattuisi itsellään olemaan yksiväristä vahakangasta, tai että näitä kankaita pian jälleen rupeaisi tulemaan kauppaan, tarjotaan halukkaiden käytettäväksi oheen kuvattujen sekä neliön- että suunnikkaanmuotoisten lautasenalusliinojen ja pikku neliöiden kuviomallit kahtena eri arkkina.

↑ Pöydän valkoista ruokaliinaa suojaavat suunnikkaanmuotoiset vahakangasliinaset kunkin lautasen alla. Liinat on koristettu vaaleansinisellä ja punertavalla öljyvärillä keveästi maalatuin kukkakuvioin. Reunan katkoviiva on sininen. Neljän lautasenalusliinan kuviot ja yhtä monen pienen kukkavihkon kuviomallit maksavat 25:—.

← Lapsen aamiais- tai tarjotinliina on maalattu käyttämällä vuorotellen sinistä ja punaista väriä.

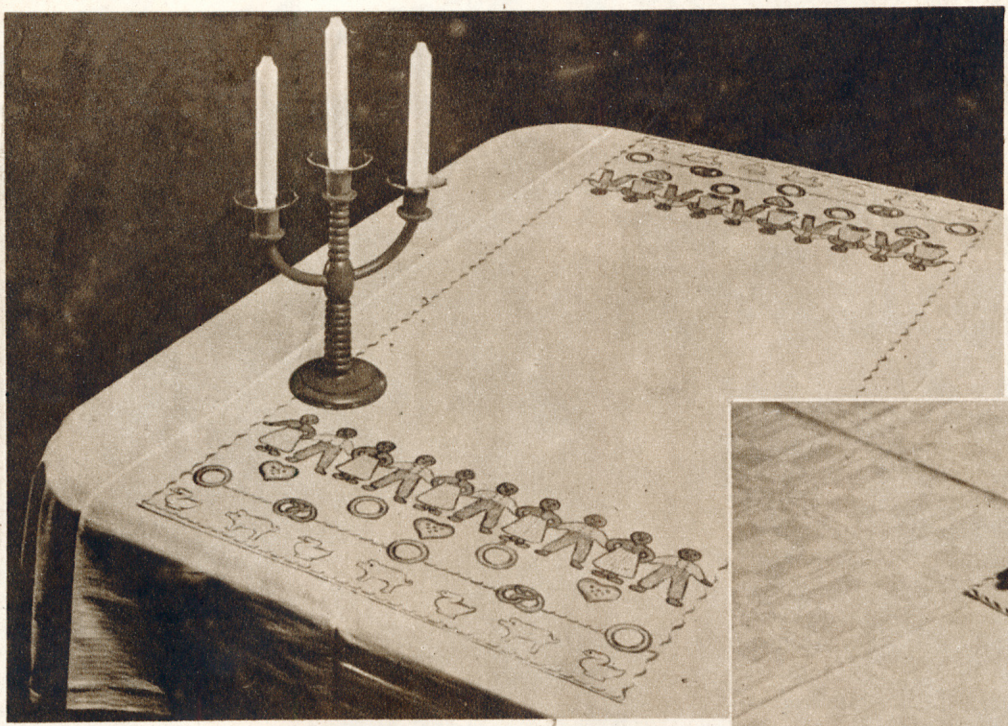

← Kermanvärisestä vahakankaasta tehty kaitaliina on hauskasti koristettu kirkkaankirjavilla tytöillä ja pojilla sekä jouluaiheisilla piparkakku- ja eläinkuvioilla. Raidan malli siv. 38.

↓ Neliönmuotoiset aamiaisliinat ja leivänalusliinat on koristettu vaaleansinisellä ja punertavalla maalatuin kukkakimpuin ja -kiehkuroin. Kuviomallit neljään erilaiseen liinaan ja pikkuliinasiin maksavat 25: —.

↑← Vahakangasliinoista valokuvattuja kukka-aiheita ¹/₁-koossa.

Lautasenalusliinojen kukkamallit, kahteen eri arkkiin piirrettyinä, voidaan tilata postisiirtotilin n:o 5111 kautta, tai Omin käsin-lehden konttorista, os. Helsinki K, Bulevardi 7, liittämällä tilauskirjeeseen tarvittava rahaerä.

→ Pyöreän ruokapöydän valkoista pellavaliinaa peittää täsmälleen pöytälevyn suuruinen vahakangasliina, johon on maalattu kukkakiehkuroita ruokailuhuoneen yleissävyyn sopivilla sinisellä ja ruskealla värillä.

RINTATASKUSTA PILKOTTAVA hohtavanvalkoinen ja hyvin silitetty pieni nenäliina,

jota koristaa käsinvirkattu pitsi, kuuluu niihin naisen ulkoasun pieniin yksityisseikkoihin, joilla on suuri vaikutus aivan samoin kuin pienellä valkoisella kauluksella hänen arkipuvussaan.

Naiset käyttävätkin nykyään aivan yleisesti koristeellisia nenäliinoja. Mutta tavallisesti ne ovat värillisiä. Vain verrattain harvoin näkee taskusta pilkottavan käsinvirkatun nenäliinannurkan. Sen vuoksi herättikin huomiotamme muuan naistuttavamme, jonka joka vierailulla ja joka tapaamisella näimme vetävän laukustaan tai tumman pukunsa rintataskusta uuden, entisistä eroavan valkoisen pitsireunaisen nenäliinan. Käsityöasioita harrastavana havaitsimme pienetkin eroavaisuudet noissa kiintoisissa pitsireunoissa. Ja lopuksi kävimme suoraan asiaan kysymällä, kuinka paljon hänellä oikeastaan oli noin hurmaavia nenäliinoja. — Parisen tusinaa tällä erää, virkkoi puhuteltu kysymystä hieman hämmästyen. — Mutta kuinka ihmeessä ehditte ja jaksattekaan virkkailla tuollaisia määriä nenäliinoja? — Eihän siihen mitään jaksamista vaadita. Mielityöni, virkkaus on aina laukussani, ja istahtaessani vedän sen heti esiin ja teen käsityötä, sensijaan että viettäisin aikani aivan jouten vain rupatellen. Ja niin noista seurustelutuntisista ajan mittaan kertyy paljon valmiita töitä, ilman että edes huomaakaan, milloin ne oikeastaan ovat tulleet tehdyksi. Mistäkö saan niin hienoa virkkuulankaa, kuin ohuihin nenäliinoihin tarvitaan? Niin, nykyisin ei mistään ole saanut ostaa 150—200 numeroista lankaa, jollaista olen käyttänyt näihin töihin. Mutta koska itse kangas aina kuluu nopeammin kuin käsinvirkattu pitsi, niin purkaan usein pitsin, kun nenäliina on kulunut, ja virkkaan täten saadusta langasta pitsireunan uuteen nenäliinaan. Näin olen tehnyt jo ennenkin, ja nythän se on aivan luonnollista, kun käsityöaineksia yleensä on vaikeata saada.

M— i.

Rouva SIRKKA OSARAN sievä kokoelma käsinvirkatuilla pitseillä koristettuja nenäliinoja. Oheen kuvatut 15 erilaista nenäliinankulmaa ovat kaksi kertaa suurennetut, niin että niiden mukaan helposti saattaa jäljentää pitsien mallit.

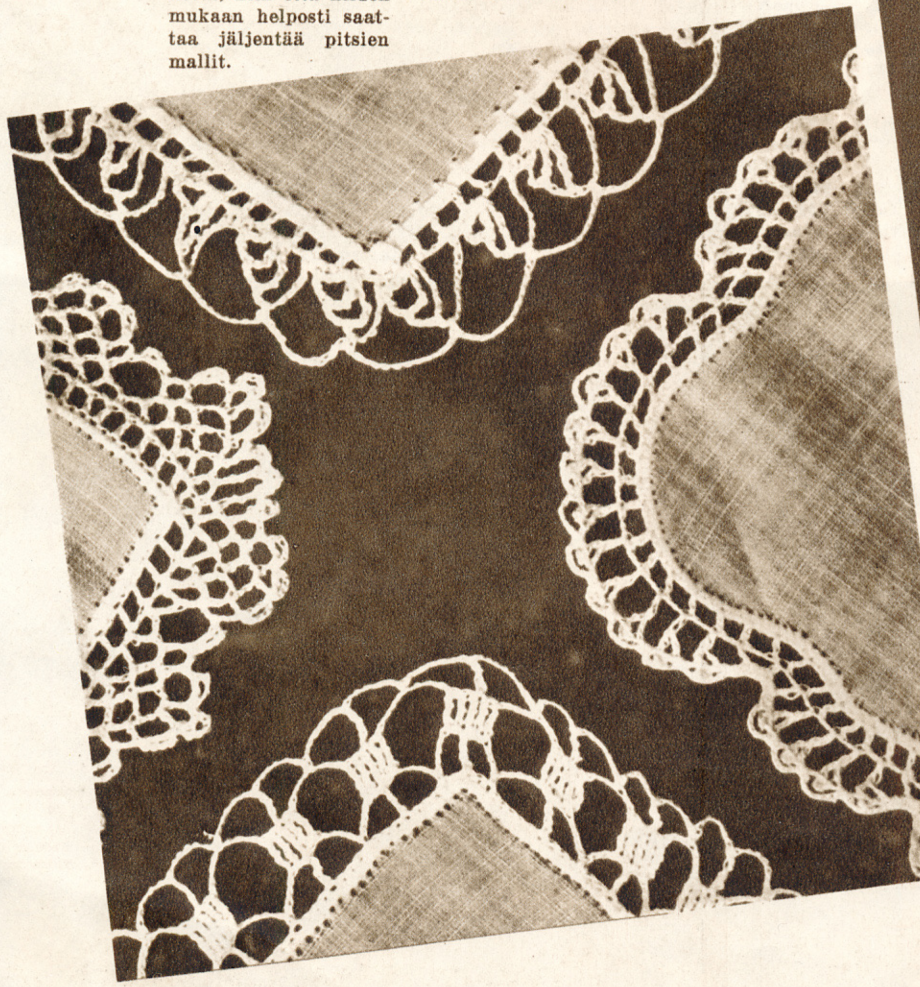

Edelliseen aukeamaan liittyviä pitsireunaisten nenäliinojen kulmia runsaasti kaksi kertaa suurennettuina. Pitsit virkattu 150—200-numeroisista langoista.

ILMA NIEMINEN:

KAKSIOMPELEISET PERUSSAUMAT

Pieni oppitunti

Kuten aikaisemmin on mainittu, ovat monet tässä kirjoitussarjassa käsitellyt asiat useimmille lukijoille tuttuja. Mutta koska ammattisanaston hallitseminen ei ole yksinomaan käsityökoulutuksen saaneitten yksinoikeus, vaan kuuluu 'jokanaisen' sivistykseen, jatkamme edelleen saumojenkin tarkastelua.

Viimeksi teimme selkoa siitä, kuinka saumat ompeleiden luvun mukaan jaetaan yksinkertaisiin ja yhdistettyihin, sekä kuvasimme yksinkertaiset, ts. yksiompeleiset kolme perussaumaa: yliluomis- eli aivisauman, konesauman ja päältäommellun konesauman.

Tällä kertaa ovat käsiteltävänämme YHDISTETYT, ts. KAKSIOMPELEISET perussaumat. Niihin sisältyy edestakais- eli ranskalainen sauma sekä kaksi katesaumaa, joista toinen on käsin- ja toinen koneompelusauma.

Koska yhdistetyissä saumoissa on kaikissa kaksi ommelta, seuraa siitä, että saumanvaroja tarvitaan useita. E d e s t a k a i s s a u m a s s a on kaksi saumanvaraa kummassakin kankaan reunassa. Reunimmaiset joutuvat sauman sisään ja ovat siitä syystä ns. sisävaroja. Seuraavina ovat ulkovarat. Sisävara on aina ulkovaraa kapeampi, jotta se jää näkymättömiin ulkovaran alle.

Edestakaissaumassa vedetään sisävarajuovat kankaan oikealle puolen, ulkovarajuovat nurealle. (Katso selitystä juovan vetämisestä lehden edell. numerosta siv. 18.) Kankaat asetetaan nureat puolet vastakkain, reunat tasan, ja kiinnitetään toisiinsa nuppineuloilla, kuten edellisten saumojen yhteydessä on selostettu: neulat kohtisuoraan kankaan reunoja vastaan, nuppi ulospäin. Ensimmäistä ommelta varten kankaat harsitaan yhteen ulkovaran keskeltä. Ommellaan koneella sisävaranjuovaa pitkin. Mikäli sisävaran reunat ovat liestyneet, leikataan niistä pois kaikki langan päät ja liika leveys, jotta sitten, kun oikeat puolet käännetään vastakkain ja ommellaan ulkovaran juovaa pitkin toinen ommel, sisävaran reuna ei jää näkyviin oikealle puolen.

Ennen kääntämistä sauma avataan erittäin huolellisesti ja taite sijoitetaan täsmälleen ensimmäisen — yhdistävän — ompelen kohdalle. Toista — kattavaa — ommelta varten harsitaan ulkovaran juovan vierestä vaatekappaleen miehustan puolelta.

Jos edestakaissauma halutaan ommella käsin, tehdään ensimmäinen ommel jälkipistoin ja toinen tikkipistoin.

K ä s i n o m m e l l u s s a k a t e s a u m a s s a on toisen kankaan reunassa sekä sisä- että ulkovara, ja niitä varten vedetään juovat oikealle puolen. Toisessa kankaassa on vain sisävara, jonka juova on vedetty nurealle puolen, minkä jälkeen mainittu sisävara heti on taitettu nurealle. Tämä taitettu reuna asetetaan toisen kankaan ulkovaran juovalle, siten että kankaitten oikeat puolet tulevat vastakkain. Nuppineulat kiinnitetään kuvan osoittamalla tavalla. Neula pistetään kankaaseen sileänä olevan kankaan puolelta kolminkertaisen kankaan läpi, siis taitetun saumanvaran kohdalta, viedään taitetun saumanvaran reunan yli ja työnnetään sen alapuolelta taas kankaan läpi. Näin menetellen saadaan reuna pysymään taitettuna. Harsitaan taitetun sisävaran keskikohdalta ja ommellaan katepistoin. Toista ommelta varten avataan sauma ja taitettu saumanvara nostetaan toisen kankaan saumanvarojen väliin. Nämä kaikki yhdessä painetaan nureaa puolta vasten, siten että ulkovara jää päällimmäiseksi. Harsitaan ulkovaran keskikohdalta ja ommellaan päärmepistoin. Ennen toista ommelta on sauma painettava mahdollisimman litteäksi. Tätä saumaa käytetään erittäinkin silloin, kun saumasta on saatava pehmeä, esim. pikkulapsen vaatteissa.

K o n e e l l a o m m e l t u u n k a t e s a u m a a n tulee toisen kankaan reunaan sisä- ja ulkovara, juovat vedetään oikealle puolen. Sisävara taitetaan heti. Toisen kankaan reuna asetetaan sellaisenaan taitetun sisävaran alle. Kankaitten oikeat puolet tulevat vastakkain. Reunat kiinnitetään toisiinsa nuppineuloilla kuten edellisessäkin saumassa, neula viedään siis taitetun saumanvaran reunan yli. Harsitaan sisävaran kohdalta. Käännetään kangas niin, että ulkovaran juova näkyy, ja ommellaan sitä pitkin. Sauma avataan, kankaat käännetään toistensa jatkoksi, sauman sisävaranpuoli painetaan kangasta vasten ja harsitaan ulkovaran kohdalta. Ommellaan aivan taitteen reunaa pitkin. Jos tätä saumaa halutaan pehmentää, ommellaan toinen ommel käsin päärmepistoin.

Yhdistettyjen saumojen leveys valmiina vaihtelee kolmesta viiteen mm. Huomattavasti suurennetut kuvat esittävät useita työvaiheita samalla kertaa.

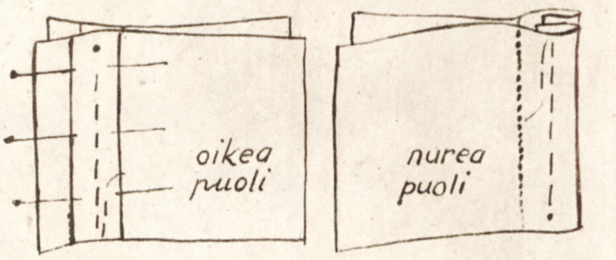

Edestakaissauma

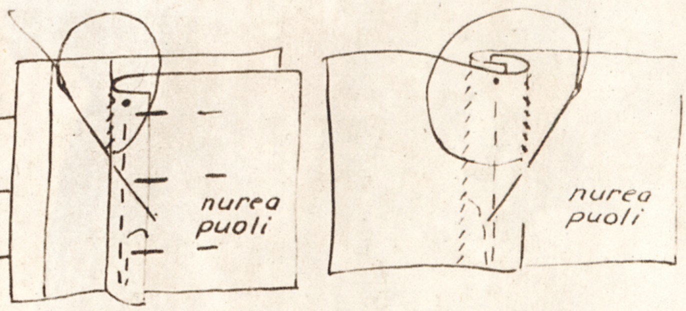

Käsinommeltu katesauma

Koneella-ommeltu katesauma

Työssä tai levossa

Huolellinen ja säästäväinen nainen käyttää aina kotona ollessaan pukuja, jotka ovat hieman pehmeämpiä ja ehkä mielikuvituksellisempiakin sekä sen vuoksi hauskempia kuin paksuhkoista kankaista tehdyt, asialliset ja yleensä keskenään melko samanlaiset virasto- ja arkipukumme kodin ulkopuolella. Kotipukuna voi toisinaan olla pelkästään iso esiliinakin tahi työtakki, riippuen kulloinkin työn laadusta. Erilaiset lämpimät pikkutakit taas ovat levossa ja etenkin istumatyössä olijalle talvella tarpeen asuntojemme nykyaikaisen viileyden vuoksi, joka tuskin vielä tulevana talvena kaikkoaa kodeistamme. Erityylisten ja erilaisista aineksista jopa vanhoista puvuistakin valmistettavien mallien joukosta voimme valita sopivan kotiasun siivous- ja keittiötöihin, lastenhoitoon sekä viehättävään kirjan tai käsityön ääressä istumiseen.

Vas. Käsinkehrätystä ja -kudotusta valkoisesta villakankaasta tehty suloinen pikkutakki, jonka miehusta ja hihansuut on pehmustaen tikattu koristeellisiin ruutuihin. Helsinkiläisen La Robe-liikkeen kaunis malli.

Vas. alh. Pitkällä vetoketjulla suljettava käytännöllinen kotityöpuku tummaa vitsraa.

Alla. Ammattityötakki piirtäjille ja teknikoille, sopii myös kotona käytettäväksi. Kaava AEL 299. Suuruudet 38. 40, 42. Hinta 18: —.

VIEREISEEN VÄRISIVUUN KUVATTU:

Täyspitkä aamu- ja iltatakki. Kaava AEL 300. Suuruudet 40, 42, 44. Hinta 18: —.

Lyhyt kotipuku. Kaava AEL 301. Suuruudet 38, 40, 42. Hinta 18: —.

Pitkä pehmustettu takkipusero. Kaava AEL 302. Suuruudet 40, 42. Hinta 15: —.

Pehmustettu liivimäinen takki La Robe'n mallin mukaan. Kaava AEL 303. Suuruudet 40, 42, 44. Hinta 15: —.

Kaksivärinen kaunis talousesiliina. Kaava AEL 304. Suuruudet 40, 42. Hinta 15: —.

Lyhythihainen aamutakki. Kaava AEL 305. Suuruudet 40, 42, 44, 48. Hinta 18: —.

Vetoketjulla suljettu kotitakki, sama kuin oheen valokuvattu. Vyötäröön on pujotettu kaksi kuminauhaa. Kaava AEL 306. Suuruudet 40, 42, 44. Hinta 18: —.

Sievä ja hyvin suojaava kotiesiliina. Kaava AEL 307. Suuruudet 38, 40, 42. Hinta 15: —.

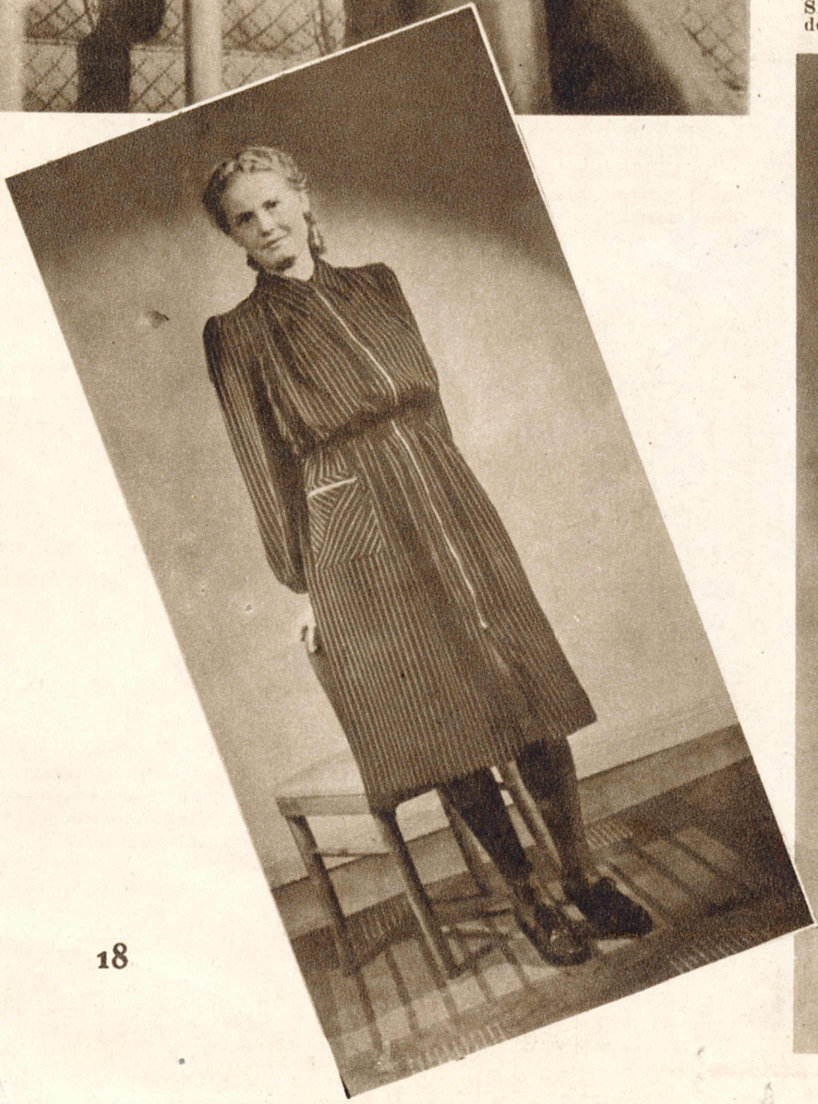

Kotipukuja

Kreeta Pohjanheimon

tekstiilikoulun viimetalvisia töitä
Strindbergin Taidesalongissa

Gudrun Dahm: villaista pukukangasta (1)
Edith Spies: pehmeätä ulsterikangasta (2)
Kitty Collan: poikkiraitaista pikkutakkikangasta (3)
Maire Huttunen: ruudullista keinosilkkikangasta (4)
Gun Finckenberg: raidallista pikkutakkikangasta ja siihen liittyvää sileää hamekangasta (5—6)

Työselitykset sivulla 24.

Anja Harkko:

PAITAKANKAITA

kudottu Kotiteollisuusopistossa Hämeenlinnassa.

MIEHEN KIINTOKAULUKSISEN PAIDAN KAAVAT voidaan tilata Kotilieden konttorista (osoite Helsinki K, Bulevardi 7) tai postisiirtotilin n:o 5111 kautta. Kaavan n:o AEL 182. Kaikki suuruudet (kaulan ympärys) 38—48. Hinta 12: 75.

POJAN PAIDAN KAAVAT tilataan samoin kuin edelliset. Kaavan n:o AEL 45 paita. Suuruudet 8—10—12 vuot. Hinta 7: —.

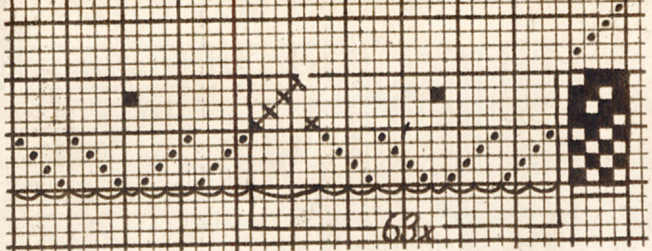

↑ Valkaisemattomasta puuvillalangasta kudottavan kankaan rakenne.

ANJA HARKKO: *Pirta pingottuu ja sukkula suihkaa*

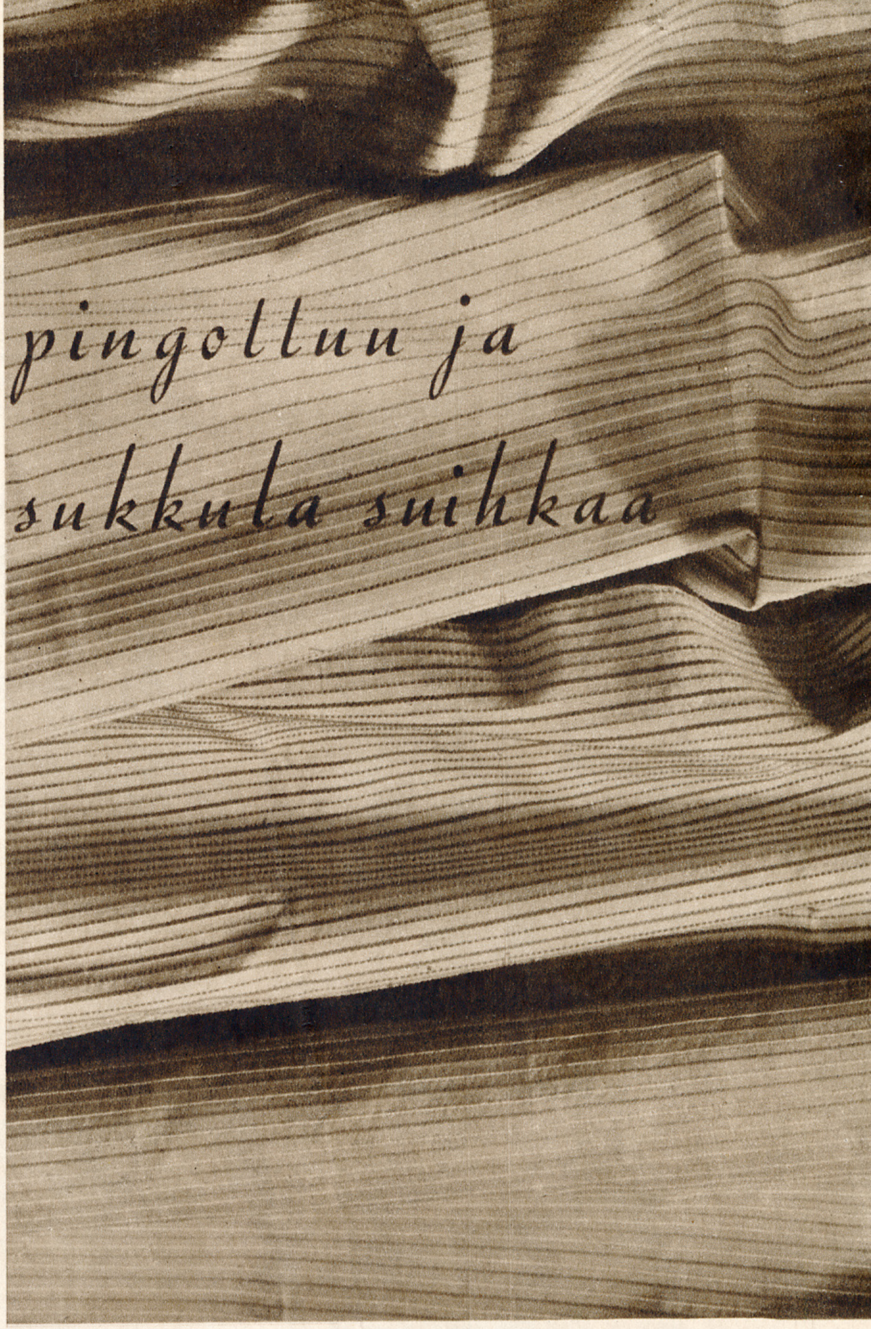

Emännillä saattaa vielä olla aikoinaan lakanan tai pyyheliinan loimeksi varattua valkaisematonta puuvillalankaa. Jos lisäksi on joitakin jäännöseriä valkaisematonta, valkaistua tai värillistä kiiltolankaa, voi näistä kutoa seuraavaan tapaan kaunista vaaleapohjaista miesten paita- tai naisten puserokangasta:

Luontiohje:

63 × { 8 lank. valk. puuvillal.
1 » värill. kiiltol.
8 » valk. puuvillal.
5 » valk. kiiltol. }

22 » = 1386 lank.
8 » valk. puuvillal.
1 » värill. kiiltol.
8 » valk. puuvillal.

yht. 1403 lank.

Pirta 80/2, 2, 2, 2, 1, 2, 2, 2, 2, 5. Pirtaanpistelyjärjestys on merkitty kaarilla niisintäohjeen alalaitaan. Leveys pirrassa 80 cm.

Lankojen menekki metrille kangasta:
puuvillalankaa vajaa 1 1/2 vyyhtiä
valk. kiiltolankaa vajaa 1/2 —»—
värill. kiiltolankaa n. 1/10 —»—
kuteeksi puolivalkaistua pellavalankaa n:o 30—40 metrille n. 6 pasmaa. Ohutta käsinkehrättyä pellavaa voi käyttää kuteena yhtä hyvin.

● = valkaisematon puuvillal. 2/28—2/20
■ = värillinen kiiltol. 2/20
× = valkaistu, valkaisematon tai vaalea värillinen kiiltolanka, esim. 2/20 tai 2/32.

Se onnellinen, joka omistaa värillisiä puuvilla- ja kiiltolankoja, voi kutoa paita- ja puserokankaita viereiseen värisivuun kuvattujen mallien tapaan.

VAALEANSINERTÄVÄ KANGAS

Luontiohje:

71 × { 8 lank. 2 valk., 2 sin.
1 » kirkk. sin.
8 » 2 valk., 2 sin.
5 » valk. }

22 » = 1562 lank.
8 » 2 valk., 2 sin.
1 » kirkk. sin.
8 » 2 valk., 2 sin.

yht. 1579 lank.

Pirta 90/2, 2, 2, 2, 1, 2, 2, 2, 2, 5.
Leveys pirrassa 80 cm.
● = v:ton kiiltol. 2/32
× = vaal. sin. kiiltol. 2/20
■ = kirkk. sin. kiiltol. 2/20
Kude v:tonta kiiltol. 2/20 tai ohutta pellavaa.

↓ Vaaleansinertävän kankaan rakenne.

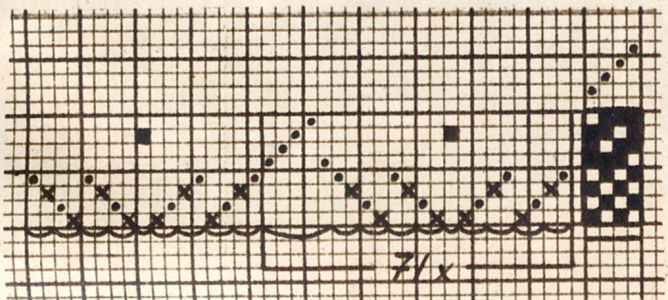

SININEN KANGAS

Luodaan 3:lta päältä:

65 × { 9 lank. sin.
3 » 2 sin., 1 valk.
9 » sin.
3 » pun. }

24 » = 1560 lank.
9 » sin.
3 » 2 sin., 1 valk.
9 » sin.

yht. 1581 lank.

Pirta 100/2, 2, 2, 2, 2, 1, 2, 2, 2, 2, 2, 3.
Leveys pirrassa 79 cm.
● = vaal. sin. kiiltol. 2/40
○ = valkaistu kiiltol. 2/20
× = syklaaminpun. kiiltol. 2/20
Kude vaal. sin. kiiltol. 2/40.

↓ Sinisen kankaan rakenne.

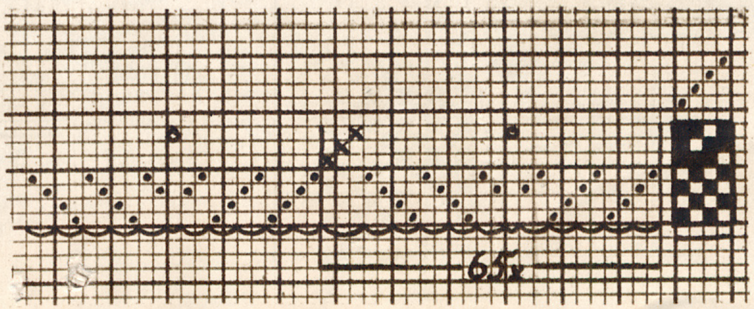

VAALEANPUNAINEN PAITAKANGAS:

Luontiohje:

63 ×	8 lank.	2 valk., 2 vaal. pun.	
	1 »	sinipun.	
	8 »	2 valk., 2 vaal. pun.	
	4 »	puu.	
	21 lank.		= 1323 lank.
			8 » 2 valk., 2 vaal.pun.
			1 » sinipun.
			8 » 2 valk., 2 vaal.pun.
			yht. 1340 lank.

Pirta 80/2, 2, 2, 2, 1, 2, 2, 2, 2, 4
Leveys pirrassa 80 cm.
× = vaal.pun. kiiltol. 2/20
• = v:ton kiiltol. 2/20
○ = sinipun. kiiltol. 2/20
■ Syklaaminpun. kiiltol. 2/20
Kude vaal.pun. kiiltol. 2/20 tai 2/40

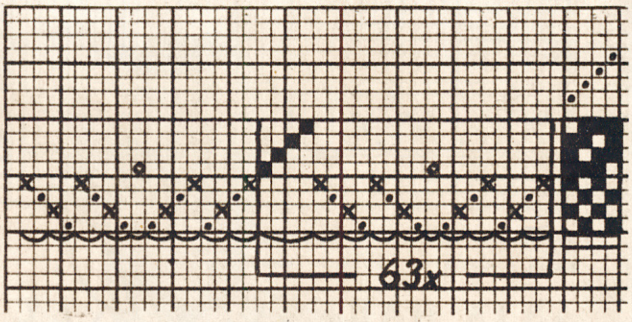

↑ Vaaleanpunaisen kankaan rakenne.

HARMAA PAITAKANGAS:

Luontiohje:

79 ×	6 lank.	1 puuvillal., 1 kiiltol.	
	1 »	rusk.	
	6 »	1 puuvillal., 1 kiiltol.	
	3 »	kiiltol.	
	16 lank.		= 1264 lank.
			6 » 1 puuvillal., 1 kiiltol.
			1 » 1 rusk.
			6 » 1 puuvillal., 1 kiiltol.
			Yht. 1277 lank.

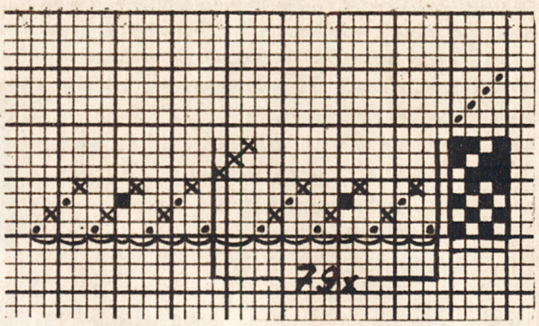

↑ Harmaan kankaan rakenne.

Pirta 80/2, 2, 2, 1, 2, 2, 2, 3
Leveys pirrassa 80 cm.
• = harm. puuvillal. 2/28
× = harm. kiiltol. 2/20
■ = rusk. kiiltol. 2/20
Kude harm. kiiltol. 2/20

KOTIKUTOISIA NAISTENKANKAITA *(Katso keskiaukeaman kuvia)*

VILLAISTA PUKUKANGASTA

Kaide 50/20/1 (= kaide n:o 50, 22 lankaa piinraossa, 1 lanka niidessä).
Leveys kaiteessa 98 cm.
Loimen lankaluku 980.
Langat villalankaa n:o 2/28.
Sidos palttinaa.
Loimen luontiohje:

20 lank.	pun.		
2 »	valk.		
2 »	sin.		
2 »	valk.		
2 »	pun.		
2 »	valk.		
20 »	sin.		16 kertaa
2 »	valk.		
2 »	pun.		
2 »	valk.		
2 »	sin.		
2 »	valk.		
20 »	pun.		

Kuteen väriohje sama kuin loimen.

PEHMEÄTÄ ULSTERIKANGASTA

Kaide 40/2/2.
Leveys kaiteessa 100 cm.
Loimen lankaluku 800 (= 400 paria).
Loimi villalankaa n:o 4/16.
Kude noin 4 kertaa paksumpaa kuin loimi.

POIKKIRAITAISTA PIKKUTAKKIKANGASTA

Kaide 30/2/1.
Leveys kaiteessa 80 cm.
Loimen lankaluku 800.
Loimi puuvillaa n:o 3/16 (sinistä).
Pohjakude sillaa n:o 4/28.
Raidoissa eripaksuisia vihreitä, punaisia ja harmaita villa- ja sillalankoja.

RUUDULLISTA KEINOSILKKIÄ

Kaide 80/2/1.
Leveys kaiteessa 84 cm.
Loimen lankaluku 1344.
Loimi ja kude keinosilkkiä n:o 100/3.
Sidos palttinaa, niisittynä 4:lle varrelle.
Loimen luontiohje:

80 lank.	sinistä	
64 »	harmaata	6 kertaa
80 »	punaista	

Kuteen väriohje sama kuin loimen.

RAIDALLISTA PIKKUTAKKIKANGASTA JA SIIHEN LIITTYVÄÄ SILEÄÄ HAMEKANGASTA

Kaide 50/2/1.
Leveys kaiteessa 85 cm.
Loimen lankaluku 850.
Loimi villalankaa n:o 3/28.
Kude villalankaa n:o 3/28.
Takkikankaan kuteessa lisänä erivärisiä silkkiraitoja.
Hamekangas puhdasta villapalttinaa.
Sidos vuororaidoin palttinaa ja pomsia.

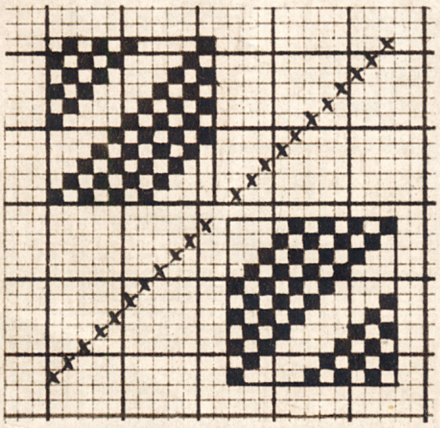

← Ulsterikankaan sidos rakenteineen.

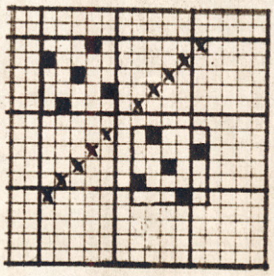

→ Poikkiraitaisen kankaan sidos rakenteineen.

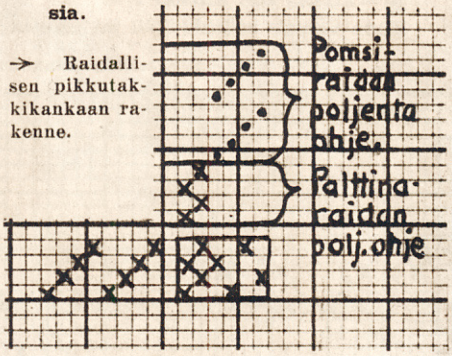

→ Raidallisen pikkutakkikankaan rakenne.

Kun suloinen salaisuus vielä kätkeytyy

PUVUN POIMUIHIN JA RÖYHELÖIHIN

Odottava pikkuäiti peittää mielellään suloisen salaisuutensa syrjäisiltä niin kauaksi aikaa kuin mahdollista. Tämä onnistuukin hänelle verrattain helposti, jos hän vain keksii käyttää väljänpuoleisia suoria takkeja, sopivin kohdin poimutettuja hameita, leveähartiaisiksi leikattuja pukuja ja runsaita röyhelöitä miehustassa. Kaiken tämän tarkoituksena on leventämällä vartalon yläosan ääriviivoja saada lantio näyttämään kapealta ja jättää samalla naisen vyötärön kohta kokonaan ikäänkuin huomioimatta. Tällä tavoin hienotunteisesti johdetaan syrjäisen tarpeeton huomio pois vartalon vähitellen muuttuvista muodoista — eikä siinä ole mitään pahaa. Kyllä salaisuus aikanaan ehtii tulla ilmi muittenkin iloksi ja ihailtavaksi.

↑ Vaaleasta tai värikkäästä pehmeästä kankaasta ommeltava tai villalangasta neulottava kotitakki, joka koristetaan käsinkirjonnalla tai punoksella.

↑ Sametista tehtävä teatteri- ja vierailutakki peittää hyvin vartalon lisäksi puvunkin mahdolliset vajavaisuudet. Kaavan numero AEL 308. Suur. 40, 42, 44. Hinta 15:—.

↑ Tavallinen laskospuku autetaan helposti odottavalle sopivaksi napittamalla miehustaan leveä röyhelö, joka ommellaan vanhasta pitsikankaasta tai pitseistä, tahi virkataan hyvin ohuesta langasta.

↑ Leveähartiainen ja laiha nuori nainen voi oivallisesti kätkeä vartalonsa muodot tällaiseenkin mustaan tai tummansiniseen bolero-pukuun, jota koristaa leveä kermanvärinen pitsi, ja jonka hameessa etupuolellakin on laskoksia. Mutta yleensä täyteläisille tämä malli ei sovi.

← Leveiden kirjavien pystyraitojen koristama puku tekee erittäin solakan näköiseksi ja soveltuu odottavalle senkin vuoksi, että hameeseen pystyraitojen väliin sijoitetuista laskoksista saa vähällä vaivalla tarpeen mukaan lisäleveyttä pukuun.

↑ Aaltomaisesti poimutettu vaaleanpunainen georgettikankaasta tehty röyhelö, joka muuttaa yksinkertaisimmankin tumman puvun hienoksi vierailuasuksi.

→ Taidokkaasti kukkien muotoja jäljittelevä valkoinen georgettiröyhelö on hienoudestaan tunnettua wieniläistä työtä.

→ Takista tehtyyn pukuun upotettu erivärinen edusta kauluksineen on samaa kangasta kuin hihansuiden sisäpuoli. Vyötäröön on kiinnitetty katkaistuista hihoista tehty lyhyt helmus.

← Paksuhkosta takista on tehty sievä ja lämmin olkainhame.

↓ Vanhasta ohuesta takista, kävelypuvusta tai jostakin muusta puvusta, jossa on leveä laskostettu hame, voidaan tehdä kaksiosainen puseropuku. Hameen runsaasta leveydestä saadaan takkiin lyhyt helmus ja ehkä levennystä ylös asti napitettuihin etukappaleihinkin. Uusi hame tehdään ylhäältä lantiolta melko tilavaksi ja sivusaumat leikataan aivan suoriksi, niin että hame näyttää helmaa kohti kapenevalta.

Yksinkertainen takista tehty puku, johon on saatu riittävästi pituutta upottamalla siihen erivärinen kangasvyö.

→ Takki on katkaistu hameeksi ja napitetuksi takkiliiviksi, jonka alle tarpeen tullen mahtuu paksu, pitkähelmainen neulepusero.

→ Puvun hameosa ja miehustan etupuoli on harmaata kangasta, selkäpuoli vihreästä, sinipunaisesta ja harmaasta langasta käsinneulottu.

Vanha takki puretaan — JA SIITÄ TULEE UUSI PUKU

● Meiltä jää aina silloin tällöin syrjään jokin vuosikausia käytetty kesä- tai välitakki, jonka hartiat ovat jääneet liian kapeiksi, väri kauhtunut, kaulus ja käänteet, kenties hihatkin kuluneet, niin että emme enää voi käyttää sitä. Takkeja voidaan tietenkin aina korjata hyvin hauskastikin turkisten avulla. Mutta koska turkikset ainakin kesätakissa ovat ylellisyyttä, niin sellaista korjaustapaa emme aina voi suositella. Ja samaa kangasta ei nykyisin taas voi olettaakaan saatavan kuluneiden paikkojen uusimiseen, ellei sitä alunperin ole ostettu ylimääräisen runsaasti. — Mutta oletteko koskaan yrittäneet tehdä vanhasta takista uutta pukua? Ellette, niin voitte nyt koettaa. Ja saatte nähdä, että niin pieneksi jäänyttä takkia ei olekaan, ettei siitä aina tulisi pukua. Puku on näet kaikilta mitoiltaan niin paljon takkia pienempi, että aukipuretun takin kappaleet hyvin riittävät vastaaviksi puvun kappaleiksi. Toisinaan kyllä ei takkia mallin vuoksi edes tarvitsisi purkaa. Mutta kenties halutaan samalla kääntää se ja ottaa käytäntöön kankaan nurea puoli, mikä aina onkin suositeltavampaa kuin vanhan kuluneen oikean puolen käyttäminen. Ja sitäpaitsi ohutkin takki on yleensä siksi lujaa kangasta, että kannattaa hyvin uhrata enemmänkin työtä ja purkaa se alkutekijöihinsä, jolloin uudesta puvusta todella saattaa tulla siisti ja hyvä.

Oheiset muotikuvat ovat kaikki tämäntapaisten takinkorjausten ehdotelmia. Mutta toivottavasti ne panevat mielikuvituksemme liikkeelle, niin että näiden mallien ehkä ollessa soveltumattomia keksimmekin aivan uuden, jonka voimme tehdä juuri omasta vanhasta takistamme.

→ Takki on ohennettu vyötäröltä hyvin vartalonmukaiseksi puvuksi, kaulus on poistettu ja hameosan etusauma ommeltu kiinni.

← Vanha kesätakki on varustettu kapealla vyöllä ja hihat katkaistu, etukäänteet on napitettu kiinni kaksirivisesti hyvin ylös ja niiden koristeellisiksi jatkoksi alaspäin on tehty taskut.

↑ Lyhythihainen pusero.

PITKÄ PUSERO

Puikot n:o 3 ja 2½.

MALLINEULE. Ns. ohraryynineuletta: 1 o., 1 n., 1 o., 1 n. jne. Toinen kerros samoin, oikeat nureiden, nureat oikeiden silmukoiden kohdalle.

ETUKAPPALE. Luodaan 160 s, kavennetaan joka 4. kerroksella 1 s. vyötäröön saakka, sitten lisätään joka 3. kerroksella 1 s., kunnes tullaan hihanreikään, jossa päätetään ensin 6 s., sitten kahdella seuraavalla kerroksella 1 s.

SELKÄKAPPALE neulotaan samoin; hihanreikää varten päätetään ensin 4 s., kahdella seuraavalla kerroksella 1 s. Kaulanreikää ei neulota selkäkappaleeseen. Pusero napitetaan vasemmalta olkapäältä.

HIHA. Puikoille n:o 2½ luodaan 78 s., neulotaan 5 cm 2 o., 2 n., otetaan puikot n:o 3, neulotaan mallineuletta 20 cm, minkä jälkeen lisätään joka 4. kerroksella 1 s., kunnes työn leveys on 44 cm. Hihan kaarta varten päätetään kahdella ensimmäisellä kerroksella 2 s., seuraavilla 20 kerroksella 1 s., seuraavilla 5 kerroksella 2 s., kunnes on jäljellä 24 s.

TASKUA varten luodaan 35 s., neulotaan 10 cm.

KAULUS. Luodaan 110 s., neulotaan 3 cm. Kaulus, taskun suu ja puseron helma koristetaan angoralangalla ommelluin ristipistokuvioin. Samasta langasta valmistetaan vyö ja napit.

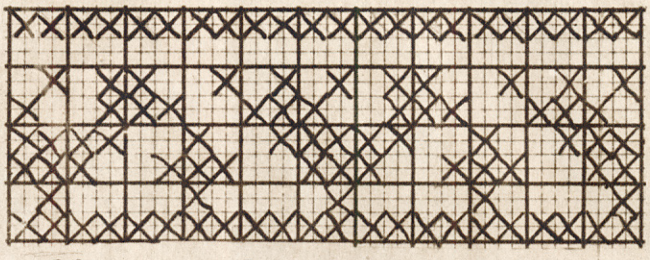

↑ Villalangalla ommeltava reunuksen ruutumalli.

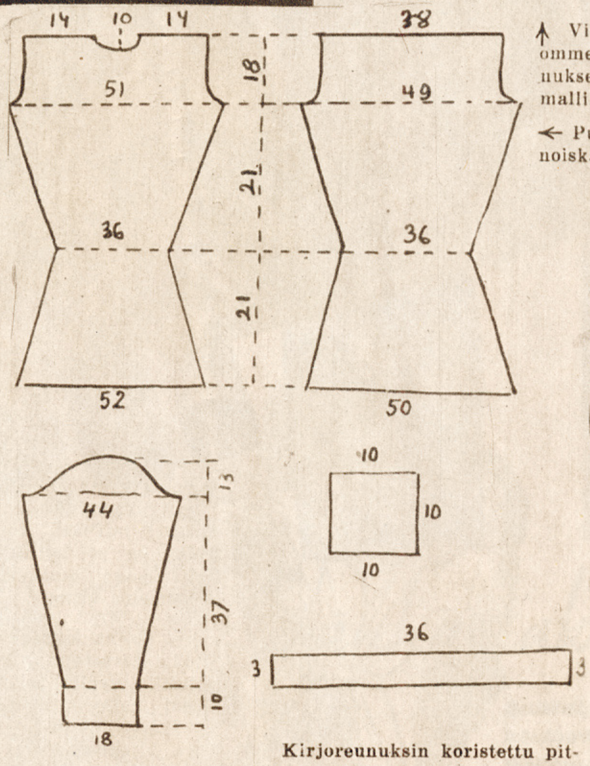

← Puseron pienoiskaavat.

LYHYTHIHAINEN PUSERO

Yhteen mallikertaan kuuluu 10 kerrosta.

1. kerr. 2 o., 5 n.
2. kerr. 2 n., 5 o.

Näin neulotaan 6 kerrosta

7. kerr. 2 o., 2 n., kolmannesta nureasta silmukasta neulotaan 5 silmukkaa, 2 n., 2 o., 2 n.. seuraavasta nureasta silmukasta neulotaan 5 s. jne. kerros loppuun.
8. kerr. * 2 n., 2 o., 5 n., 2 o., * toistuu.
9. kerr. * 2 o., 2 n., 5 o., 2 n., * toistuu.
10. kerr. * 2 n., 2 o., 5 n. yhteen, 2 o., * toistuu.

→ Lähikuva reunuskoristeisen puseron neuleesta.

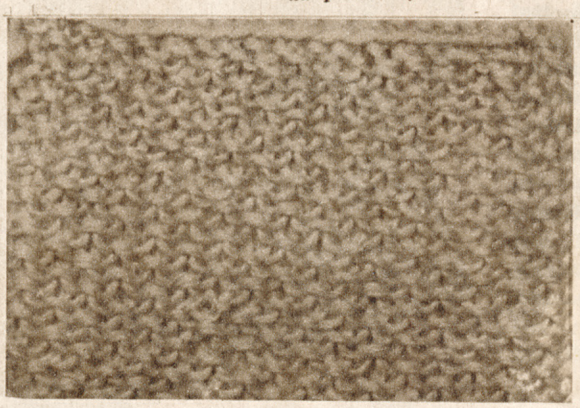

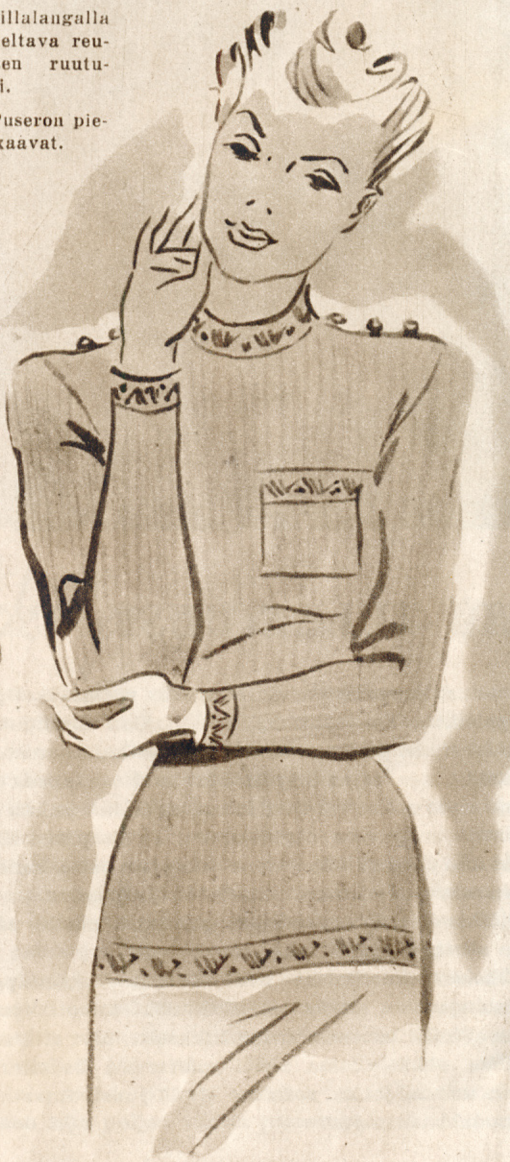

Kirjoreunuksin koristettu pitkä pusero. →

Neulepuserohaavoita

LANKAPULASTA HUOLIMATTA

Työohjeet laatinut Eeva Jauhiainen.

MUSTA NEULEPUSERO

Pusero voidaan neuloa joko aivan sileää, koko ajan oikeaa tai sitten raidalliseksi esim. seuraavasti: 6 o., 2 n. Yläosa, kaarroke, neulotaan poikkiraitaiseksi neulomalla 2 kerrosta nurin, 6 kerrosta oikein.

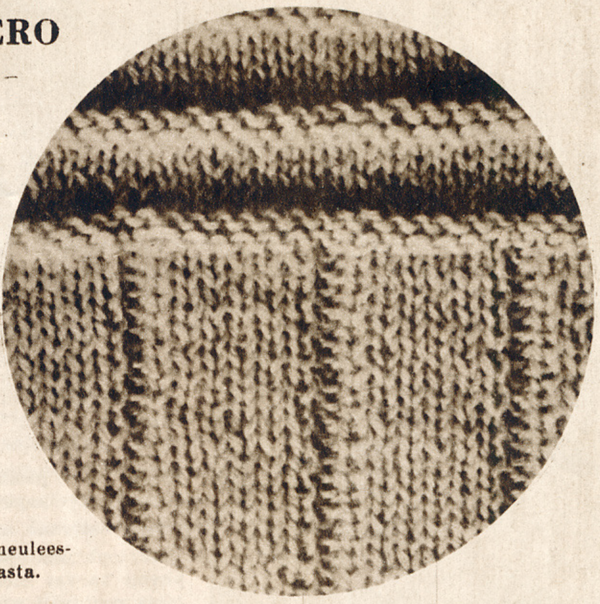

→ Lähikuva mustan puseron neuleesta hartiakaarrokkeen alareunasta.
← Musta neulepusero.

PALMIKKORAITAINEN URHEILUPUSERO

Palmikkoraidan työohje:

1. kerr. * 2 n., 3 o., 2 n., 6 o., * toistuu.

2. kerr. ja kaikki parilliset kerrokset: silmukat neulotaan sellaisiksi, miltä ne näyttävät.

3. kerr. samoin kuin ensimmäinen.

5. kerr. * 2 n., 3 o., 2 n., 3 siirretään apupuikolle, 3 o., apupuikon silmukat oikein, * toistuu.

7. kerr. samoin kuin ensimmäinen. Täten jatketaan, kunnes on neulottu 4 kierrettä.

Viidennellä kierteellä kavennetaan seuraavasti: 2 s. siirretään apupuikolle, kolmas otetaan neulomatta oikealle puikolle, 2 seuraavaa neulotaan oikein yhteen ja neulomaton vedetään yli, 2 o. apupuikon silmukat oikein.

4 silmukan kierteitä neulotaan kaikkiaan 6, senjälkeen kavennetaan jälleen, niin että kierteeseen jää vain 2 silmukkaa.

↓ Palmikkoraitaisen urheilupuseron mallineule.

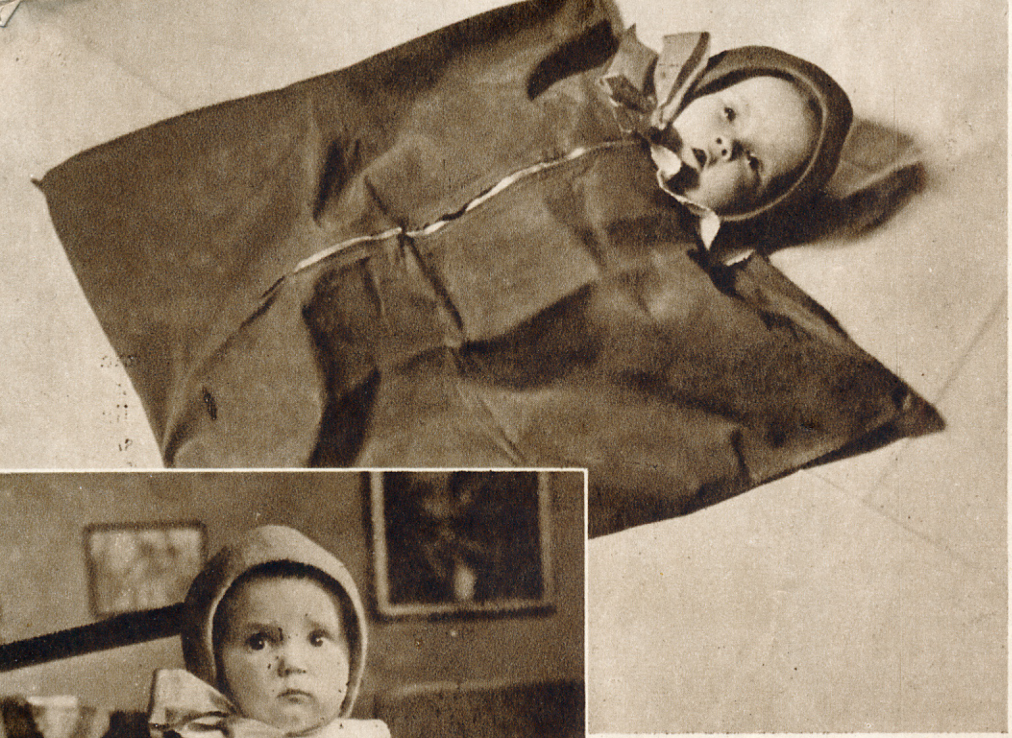

↑ Ulkoilupussi suojaa hyvin imeväisen pakkasellakin eikä estä raajojen liikkeitä.

← Kävelevä pienokainen tarvitsee housumallisen ulkopuvun.

↓ Pienokaisen päähineen ja housupuvun kaavat asetettuina ruudukkoon, jossa ruutuväli vastaa 5 cm:iä.

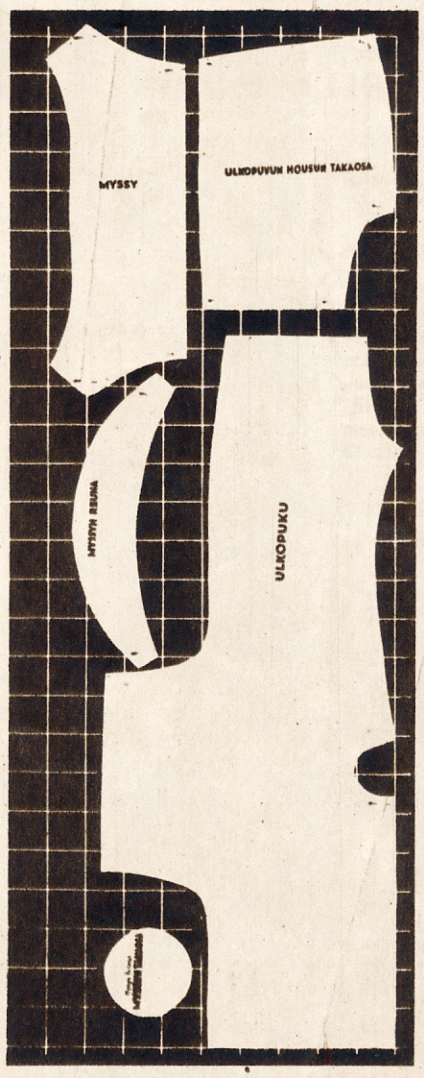

Aili Klami:

IMEVÄISEN *talvitamineet*

Syystuulet puhaltavat. Kylmät talvipäivät ovat odotettavissa. Huolehtiva äiti tahtoisi mielellään pitää pienokaisensa kodin lämpöisessä suojassa. Kuitenkin kokemus osoittaa, että vain karaisemalla lasta, viemällä hänet ulos talvipakkaseenkin saamme kehittymään terveen ja vastustuskykyisen pienokaisen, joka ei sorru ensimmäisiin talven tauteihin: nuhaan, yskään tai vaikeampiin ilmatiehäiriöihin. Pohjoisessa maassamme on jo imeväisetkin totutettava kestämään vuodenaikojen vaihteluita, sekä kesän hellettä että talven tuulia ja pakkasia.

Imeväinen on kuitenkin totutettava ulkoiluun varovasti ja vähitellen, ottaen huomioon lapsen iän ja yleistilan sekä sään laadun. Ennen muuta on huomattava, että lapsi puetaan ulos vietäessä ilmojen mukaisesti. Imeväisen varusteista ei saisikaan puuttua ulkotamineita. Niitähän kovimpana pakkasaikanakin tarvitaan jo viimeistään kahden kuukauden ikäiselle.

Viime vuosina olemme tottuneet näkemään pienokaisemme ulkoilupussiin puettuina. Se onkin erikoisen sopiva juuri imeväisiässä. Ulkoilupussi on helppo itsekin valmistaa. Jotta sitä olisi helpompi puhdistaa, on päälliskangas ommeltava irralliseksi. Kankaaksi sopisi esimerkiksi ohut taipuisa tuulikangas, mokkakangas, tms. Villahuovasta valmistettu samankokoinen sisuste tai vanutäyte on tarpeellinen lämmikkeeksi. Ulkoilupussin suuruus on 55 × 75 cm. Pussi suljetaan edestä vetoketjulla.

Tällainen pussi yksinään ei kuitenkaan pakkasaikana riitä, vaan lisäksi tarvitaan villapukimia. Hyvin suojaavina ovat suositeltavia villahousut, joiden lahkeet neulotaan sukkamaisiksi, samoin villanuttu, jonka hihat neulotaan umpinaisiksi. Tällaiset hihat korvaavat mukavasti lapasetkin, joita imeväisen käsissä ei tahdo saada pysymäänkään. Mutta umpinaisten hihojen sisällä voi tarvittaessa kyllä käyttää vielä lapasiakin.

Kävelevää lasta ei enää ole pidettävä pussissa. Se estäisi hänen liikunta- ja toimintamahdollisuuksiaan. Siis jo vuoden ikäisenä viimeistään lapsi tarvitsee housumallisen ulkopuvun. Pisteitä ja kangasta säästävä äiti valmistaa sellaisen jo alunperin. Voihan pakkasaikana sen lisäksi käyttää villahuopaa lapsen suojana. Yleensä muistettakoon, että p a i k a l l a a n m a k a a v a l a p s i o n a i n a p u e t t a v a l ä m p i m ä m m i n k u i n l i i k k u v a. Näemme usein päinvastoin liikkuvan lapsen juoksentelevan lam-

OIKAISU

edellisessä numerossamme julkaistun kirjoituksen **Lastenlinna pukee pienimpänsä** tekstiin sattuneisiin numeropainovirheisiin:

Sivulla 31 pikkulapsen tarvitseman vaatemäärän luettelon tulee olla:
6 paitaa irtoröyhelöineen
4—6 nuttua
6 pientä ruokalappua
4 napasidettä
4—6 kapalovaippaa
20 housuvaippaa.

Sivulla 33 napasiteen selityksessä tulee olla: Toiseen päähän kiinnitetään kaksi 50 cm:n pituista kanttinauhaa.

Sivulla 33 housuvaipan käytön selityksen yhteydessä tulee olla: k u m i k a n g a s n e l i ö, jonka suuruus on korkeintaan 25 x 25 cm.

Sivulla 33 kapalon käyttöajasta puhuttaessa tulee olla: Kylmänä vuodenaikana käytetään kokokapaloa normaalilla lapsella 2—4 viikkoa.

masnahkaturkkiin puettuna ja pientä imeväistä kannettavan pumpulihuopaan kiedottuna. Turkikset eivät ole tarpeellisia eivätkä edes suotavia lapsen ulkovaatteina — varsinkaan, jos niitä käytetään, kuten tavallisesti, ilman erotusta sekä pakkas- että suojasäällä. Liian lämmin ulkovaatetus aiheuttaa hikoilua ja siten edistää vilustumista.

Imeväisen päähineen voi neuloa tai virkata villalangasta tai ommella paksuhkosta villakankaasta. Kylmimpänä aikana se varustetaan lämpimällä esim. flanellista valmistetul'a sisusteella. Pesumahdollisuuksien vuoksi on yleensäkin syytä kiinnittää lapsen 'myssyyn' helposti irroitettava sisuste tai käyttää kokonaan irrallista aluspäähinettä. Lapsen kasvojen suojaksi käytetty rasva tahraa näet helposti päähineen, eikä villapäähinettä ole hyvä pestä kovin usein.

Lapsen ulkovaatteet voidaan suojata kastumiselta käyttämällä villahousujen sisällä pientä (25 × 25 cm) kumikangasneliötä, joka asetetaan taitetun vaipan laskokseen. Nähdään myös käytettävän kokonaan kumikankaisia housuja. Ne eivät kuitenkaan ole suositeltavia, koska ne hautovat ihoa ja hiostuttavat lasta. Sensijaan suojahousut, joissa vain jalkojen välinen osa on kumikangasta ja muu osa puuvillakangasta, ovat suositeltavia.

Kesäaikana on lapsi jo karaistunut oltuaan ulkona päivät pitkät. On syytä huolehtia, että lämpimät ulkovarusteet ovat syksyllä ajoissa valmiit, niin että ei niiden puutteessa tarvitse keskeyttää lapselle jo totutuksi tavaksi ja välttämättömyydeksi käynyttä ulkoilua.

↑ Villanutun umpinaiset hihansuut ovat sopivat tumpun 'korvikkeet' ja sukkamalliset villahousun lahkeet pitävät pienen jalan lämpimänä.

Arvatkaapa, mikä —

Kauniimpi varmasti kuin vanha sanomalehti tietyn tarvekalun peitteenä on tällainen solmukkeella varustettu ja jäykän pahvipyörylän tukema 'keijan peite', jonka paikka on vuoteen läheisyydessä etenkin lasten tai sairaan huoneessa. Sievä peite ommellaan kretongista, alusvaatesilkistä, puuvilla- tai ohuesta vahakankaasta — yleensä mistä tahansa helposti pestävästä aineksesta. Pahvipyörylä leikataan peitettävää pyöreää tarvekalua (astiaa) hieman suuremmaksi. Sen yläpuoli päällystetään kankaalla, alapuoli kernaimmin vahakankaalla. Reunaan kiinnitetään vinokankaasta leikattu poimutettu röyhelö, jonka ulkoreunassa on leveähkö päärme. Keskelle pyörylää kiinnitetään kaksinkertaisesta kankaasta ommeltu kaksiosainen solmuke.

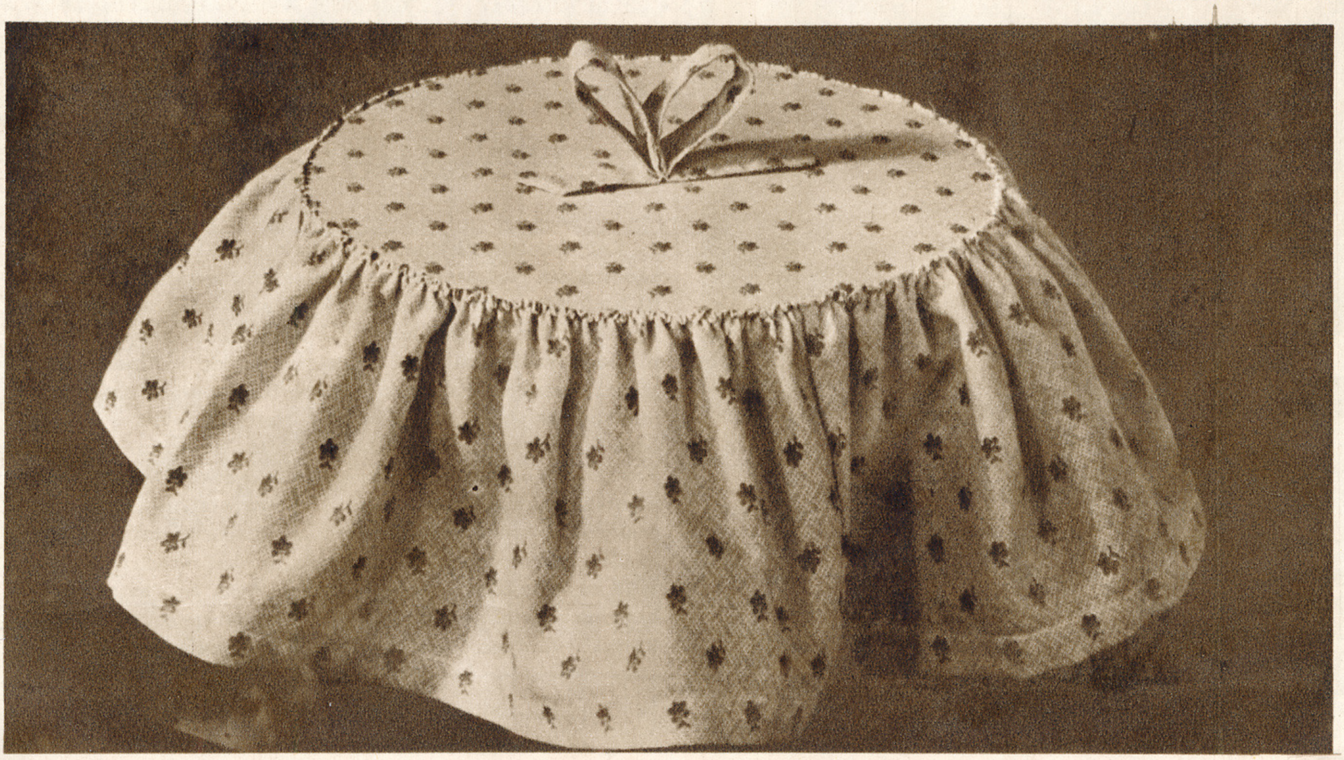

Pikku tytön esiliina

Esiliina on tehty vaaleanruusunpunaisesta villamusliinipalasta. Mutta yhtä hyvin voi käyttää jotain muutakin kangaslaatua. Päällikeompeluun on käytetty miedon vaaleansinisiä ja valkoisia silkkitilkkuja. Kirjonta on ommeltu valkoisella, vaaleansinisellä ja tummanultramariininsinisellä langalla, jälkimmäisellä myös reikäommel.

Rauha Nuolivaara-Manninen.

Siiri Koivunen:

Karjalaista 'kirjoitusta'

LASTEN RUOKALIINOIHIN

Karjalaisista 'kirjoitus'-malleista saa viehättäviä kansanomaisia koristeaiheita pikkulasten ruokaliinoihin. Mallit kaunistaisivat muitakin nykyaikaisia käsitöitämme yhtä hyvin kuin museoon kerättyjä karjalaisia käspaikkoja ja muita kansankäsitöitä. Oheistetut lapsimaailmaa viehättävät yksinkertaiset kuviot on valikoitu vanhoista karjalaisista käsitöistä ommeltaviksi ristipistotyönä. Sellaista osaa jokainen pikkutyttökin tehdä kanavan avulla. — Jos kangas on riittävän karkeakudoksista pellavapalttinaa, kanavaa tai muuta sen tapaista kangasta, niin malli ommellaan suoraan pohjakankaaseen ilman kanavakangasta. Mallit voi ommella joko kokonaan samanvärisellä sinisellä tai punaisella langalla, tai käyttää toistuviin kuvioihin vuoroin sinistä ja punaista, tai punaista ja mustaa lankaa. Tietysti voidaan käyttää yhdessä muitakin selviä värejä.

→ Kirjoitus-malleista valikoituja ristipistotyöksi sovellettuja raitoja lasten ruokaliinoihin.

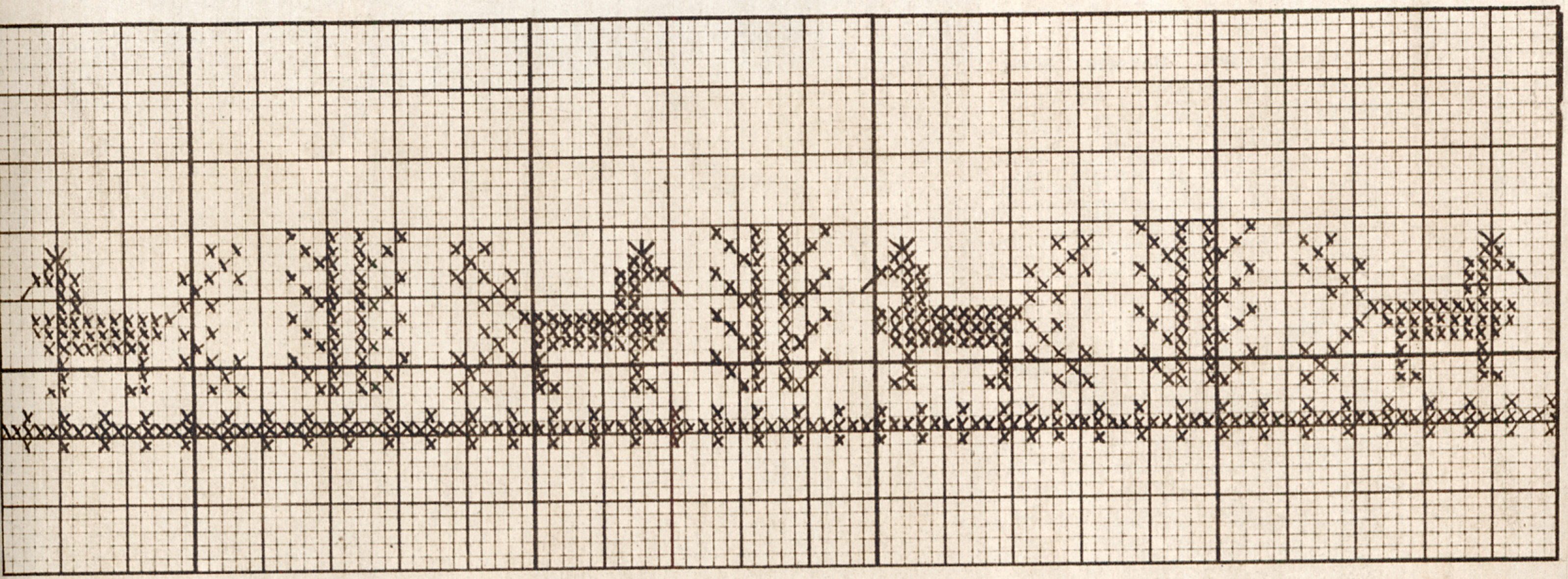

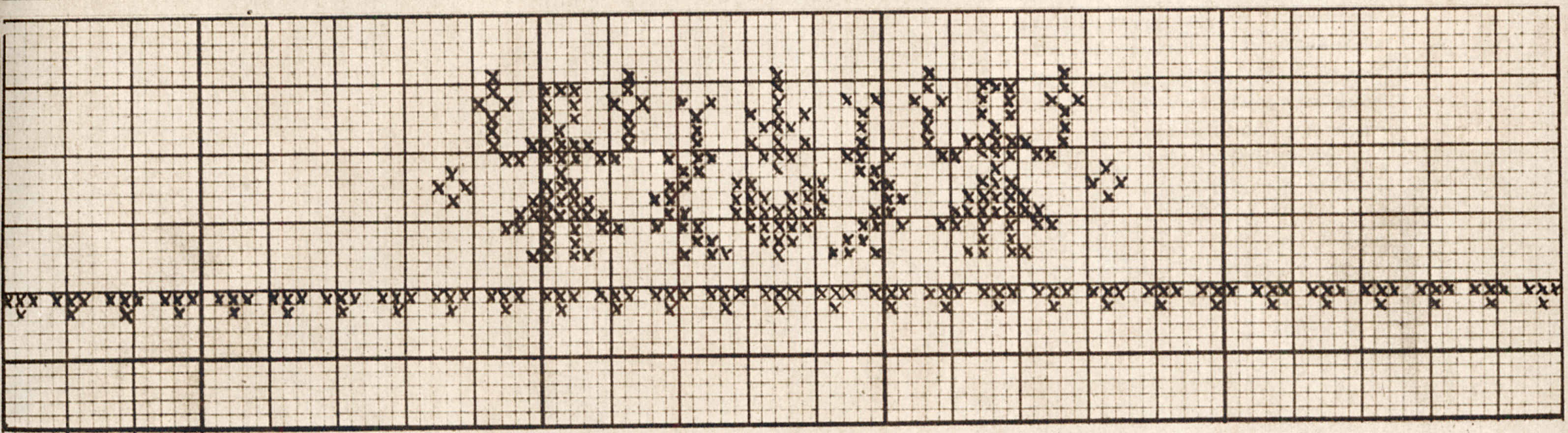

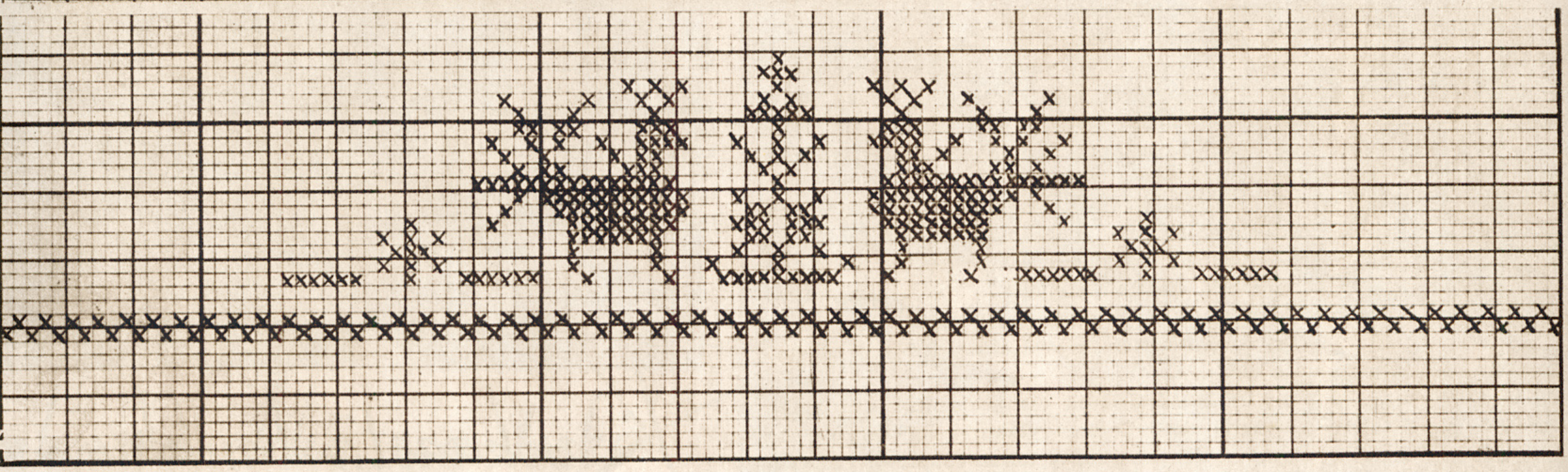

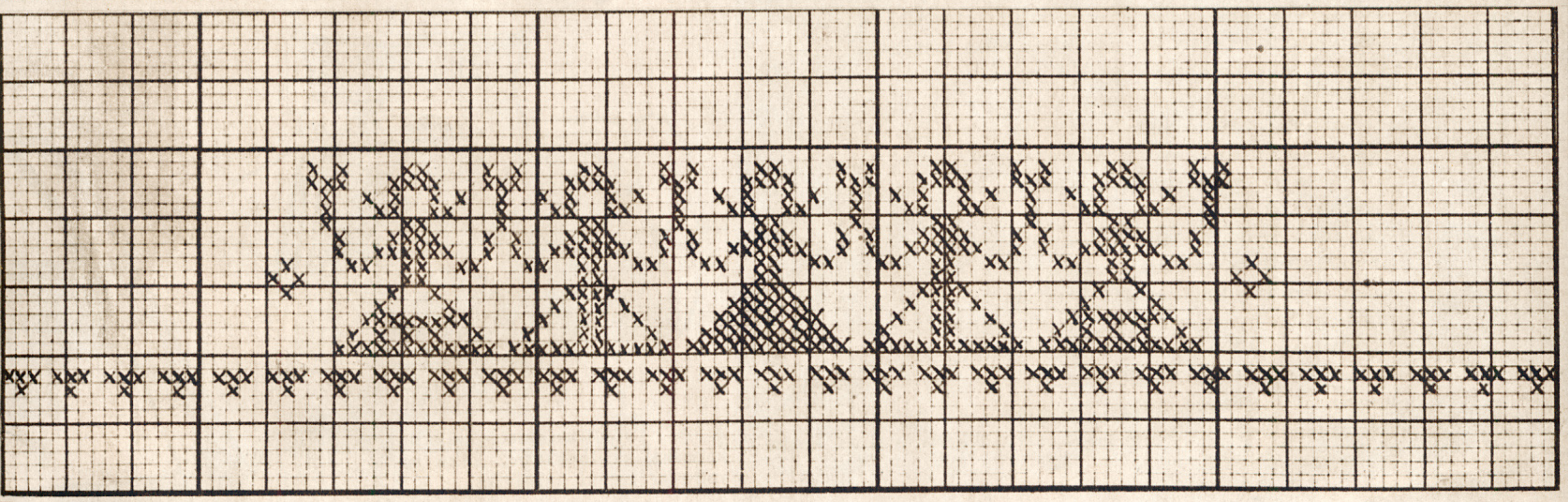

Olosuhteiden pakosta käsilaukkumuoti vähitellen muuttuu, koska nahka on korvattava jollakin muulla aineella. Vanhasta laukusta voi korjaamalla ja osittain uusimalla väliin saada paremmankin laukun kuin nykyisin ostamalla uuden. Ensimmäinen valokuva esittää kankaasta ja nahasta tehdasmaisesti valmistettua käsilaukkua. Ensimmäisissä työpiirustuksissa esitellään hieman samantapainen kotitekoinen laukku. Tummalla merkityistä osista ainakin pohjaan ja yläosaan käytetään nahkaa, joka on saatu vanhasta laukusta, sivukappaleet voivat olla kangasta. Laukku valmistetaan joko siten, että 38,5 × 28 cm:n suuruiseen kangaspalaan (ilman saumanvaroja) kiinnitetään nahkainen pohjakaista, tai siten, että pohjakaistaan kiinnitetään 11 × 26,5 cm:n suuruiset kangaspalat. Kiinnityksen helpottamiseksi nahkaan lyödään pienet reiät. Pilkkuviivojen kohdalle nahkaan tulevat pohjataitteet. Ne painetaan teräviksi pullolla tai kaulimella, kun nahka ensin on kostutettu molemmin puolin. Ohutta nahkaa käytettäessä on pantava pahvi pohjan kovikkeeksi. Laukun etu- sekä takakappaleeseen ommellaan 5 laskosta, ja etupuolen yläreuna tehdään tukevaksi esim. liivinluulla. Kansiosa kiinnitetään laukun takaosan yläreunaan (ab). Pilkkuviivojen väliin pannaan kovikkeeksi ohut rauta- tai hyvin paksu pahvilevy. Kannesta tehdään kauttaaltaan tukeva, ja siihen ommellaan kaksi napinläpeä. Laukun sulkimiksi voi itsekin valmistaa nahkanapit esim. päällystämällä pari vanhaa nappia nahalla. Sopivan väriset puunapit näyttävät myös hauskalta. Laukun kangasosien tueksi sopii ohut pahvi tai, mikäli on saatavissa, raavelikangas. Kantohihnalle antaa ryhtiä sen sisään sijoitettu paksu naru. Sivukappaleet kiinnitetään leveä puoli ylöspäin. Laukku on tilavuutensa vuoksi erittäin sopiva arkikäyttöön ja samalla se on kuitenkin siro.

Toisen piirroksen esittämä käsilaukku on aiottu kainalossa kannettavaksi. Laukun ylänurkkaan on kuitenkin verhorenkaan avulla kiinnitetty hihna tilapäistä ranteessa kantamista varten. Koristeena on käytetty tikkauksia. Tähän laukkuun soveltuu parhaiten sileä kangas, esim. luja silkki, vanhanaikainen paksu satiini, jokin verho-, tai huonekalukangas, ripsi tms.

Vanhan ohuesta nahasta tehdyn käsilaukun voi purkaa ja uusia samaan tapaan. Tikkauksien vuoksi ei nahan kuluneisuutta huomaakaan, ja kun laukun vielä värjää, on tuloksena uusi ja hieno esine. — Laukkuun tarvittavan kankaan suuruus saumanvaroineen on 30 × 35 cm. Näin suuren yhtenäisen kangaspalan puutteessa voidaan laukun pohjaan tehdä sauma. Päällisen ja kovikekankaan väliin pannaan ohut vatiini tai vanukerros. Ruudut merkitään kankaaseen ja tikataan koneella. Sivusaumat ommellaan kiinni. Yläreunaan kiinnitetään vetoketju, jonka päässä on verhorengas ja siinä kantohihna. Laukussa, joka sopii sekä arkiettä vierailuasuun, ei voi pitää kovin paljon tavaraa, koska se on melko litteä.

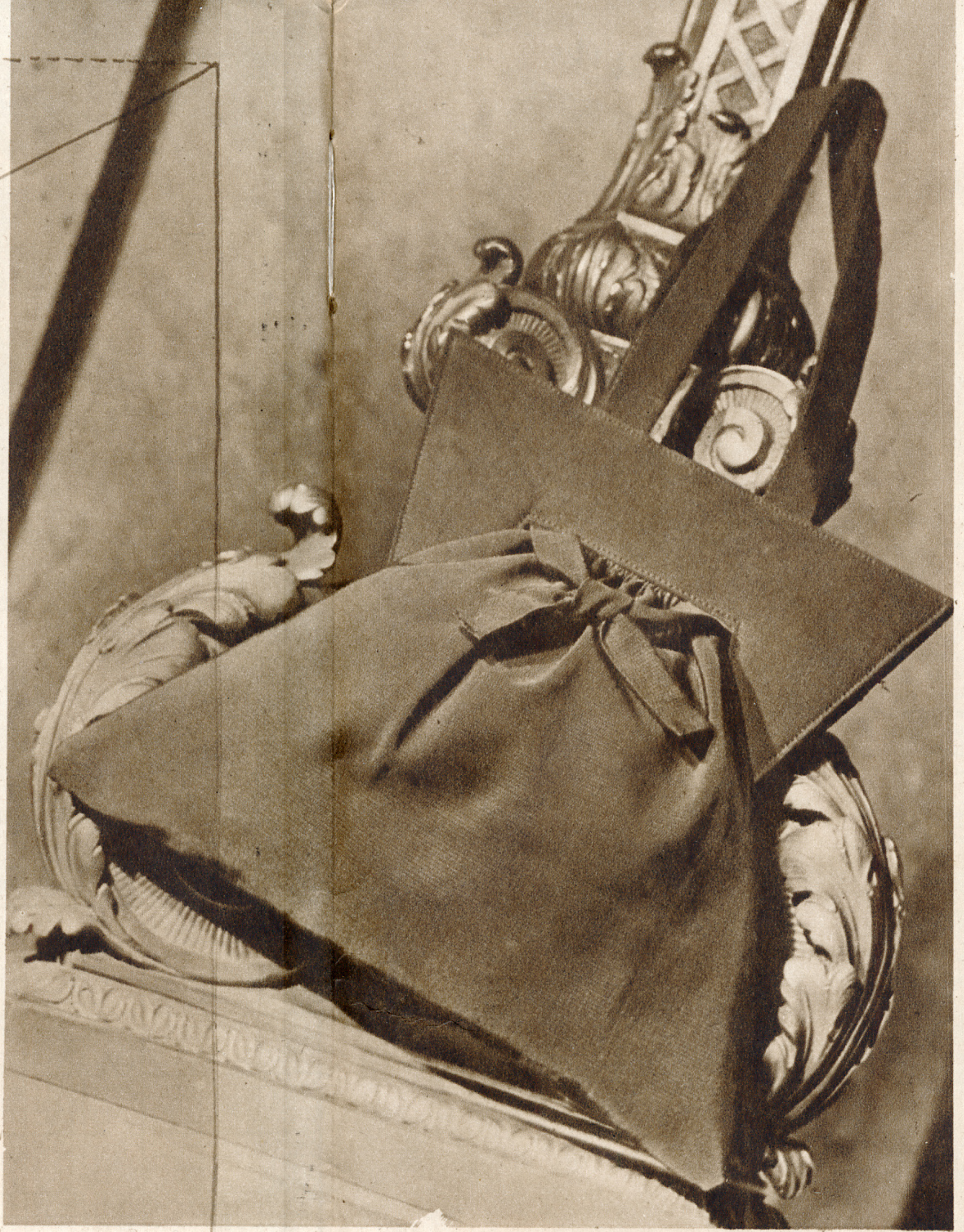

↑ Konetikkauksella ruudutettu kainalossa kannettava käsilaukku, jonka toisessa yläkulmassa on renkaaseen pujotettu kantohihna, on tässä tehty mustasta vahatusta kankaasta.

→ Sileäpintaisesta kankaasta tehtävä tilava, mutta silti siro vierailulaukku.

HELVI HOKKANEN:

Kankaasta laukku – nahasta ehkä sen tuki

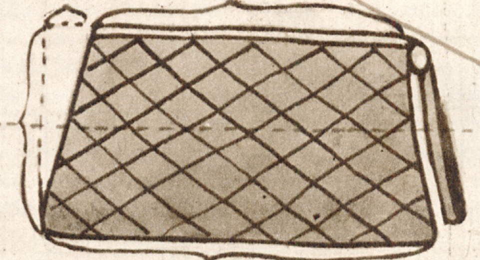

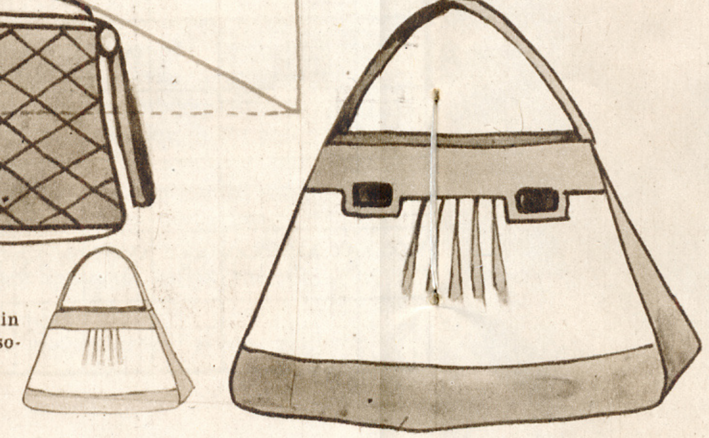

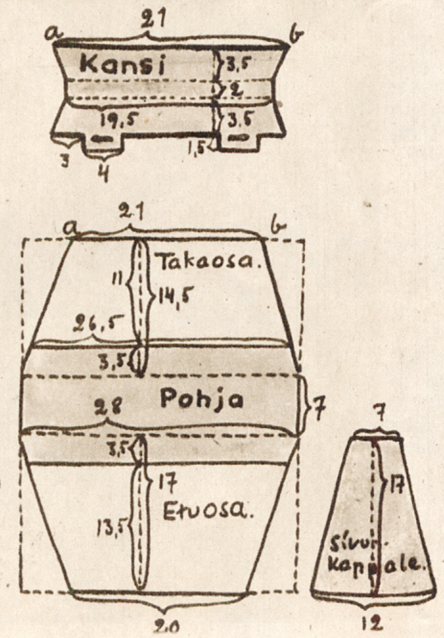

↑ → Työpiirustukset kaikkiin kolmeen käsilaukkuun, jotka soveltuvat kotona tehtäviksi.

Kolmas omin käsin tehtäväksi esitetty laukku on tilava vierailulaukku ripsi- tai silkkikankaasta. Nykyisinhän iltalaukkukaan ei voi olla aivan pieni, koska siihen on saatava mahtumaan henkilöllisyyspaperit ja kaikki tärkeät kortit. Oheistettua laukun kaavaa voidaan kyllä hiukan pienentää, mutta ei yhtään suurentaa rumentamatta samalla koko laukkua. Pilkkuviivat kaavassa osoittavat poimutuksen varan. Kangas voi olla yhtenä palana, tai pohjassa voi olla sauma. Laukkuun pannaan ohut kovikekangas, johon päällisen poimutus voidaan hyvin kiinnittää. Laukun suun muodostaa kaksi kankaalla päällystettyä pahvipalaa. Pahvin on oltava sitkeätä, jotta se ei murru, ja siihen voidaan lyödä reiät kankaan kiinnittämisen helpottamiseksi. Sivut tikataan kiinni pahviin asti. Laukun kannikkeet on tehty kangaskovikkeella varustetuista kaksinkerroin taitetuista nauhoista, jotka päättyvät pieneen hauskannäköiseen ruusukkeeseen laukun toisella tai kummallakin puolen. Laukku tekee hyvin sievän vaikutuksen valmistettuna samasta kankaasta kuin puku, joka myös on poimutuksin koristettu.

↓ Kankaasta ja nahasta yhdistetty tehdastyönä valmistettu käsilaukku.

Kaksi sohvaan, kolme korvan alle

Lea Vehmanen: KAKSI SOHVATYYNYÄ

↑ 'Kukat heilimöivät'. Pastellivärein kirjottuja kukkia hennon vaaleanvihreään kankaaseen. Aloitettuna lankoineen 175:—, valmiina 330:—. (4 pist.)

→ 'Sineraria'. Vaaleansiniharmaaseen pohjaan on ommeltu sinerarioita kellervin, punaisin ja vihrein helmilangoin. Hinta aloitettuna lankoineen 185:—, valmiina 350:—. (4 pist.)

Viola Gråsten: KOLME KORVATYYNYÄ

↑ 'Sirkan uni', pieni valkoinen korvatyyny, on kirjottu värillisellä langalla ja reunustettu käsinnyplätyllä pitsillä. Tyynyn hinta aloitettuna lankoineen 300:— valmiina 540:—. (3 pist.)

'Sydän', vaaleansininen pellavatyyny, johon on kankaanvärisellä langalla ommeltu nimikirjaimet. Saadaan muunkin värisenä ja tilaajan haluamin nimikirjaimin. Hinta aloitettuna lankoineen 165:—, valmiina 255:—. (3 pist.) →

'Höyhensaari', vaaleansininen pellavatyyny, valkoisella kirjottu ja reunustettu. Saadaan myös muun värisenä. Hinta aloitettuna lankoineen 275:—, valmiina 350:—. (3 pist.) ↗

J. Sarvas:

Pieni muistio KODIN SÄHKÖNKÄYTTÄJILLE

Tiedämmekö, että . . .

MITTARITAULU SULAKKEINEEN on kodin sähkökeskus. Jos mittarin levy pyörii (oletteko katselleet sen liikettä?), kulutetaan sähköä huoneistossa. Jos se liikkuu silloinkin, kun sähköä ei käytetä mihinkään, on kodin sähköverkossa v u o t o. Tästä ilmoitamme heti sähkölaitokselle, jotta sähkölaskumme ei tarpeettomasti kohoaisi. Kun sulake palaa, on se merkkinä oikosulusta tai ylikuormituksesta jossakin huoneiston sähkökojeessa tai johdossa.

OIKOSULKU voi johtua rikkinäisistä sähkökojeista: se syntyy esim. vanhassa lampunjohdossa, sähkösilitysraudassa tai jalkalampun liitosjohdossa. Oikosulku syntyy myös varmasti, jos kodin nuoren polven edustaja yhdistää seinässä olevan pistorasian kaksi pistoreikää metallilangalla toisiinsa tai työntää silmäneulan pöytälampun liitosjohdon lävitse.

YLIKUORMITUSTA voi syntyä, jos kodissa käytetään samanaikaisesti useita ja paljon sähköä kuluttavia kojeita, kuten sähkölieden kaikkia keittolevyjä ja uunia, silitysrautaa, pölynimuria ym.

SULAKKEEN PALAMISEN toteaa siitä, että sulakkeen pohjassa oleva pieni värillinen (tavallisesti vihreä tai punainen) pyöreä nappi on irtautunut. Ennenkuin palanut sulake vaihdetaan eheään, on syy sulakkeen palamiseen (oikosulku) etsittävä ja poistettava, jotta uusi sulake ei taas heti palaisi. Sulakkeen vaihtamisen ajaksi on parasta katkaista sähkövirta koko huoneistosta mittaritaulussa olevan p ä ä k y t k i m e n avulla. Poistuttaessa huoneistosta pitemmäksi aikaa — esim. matkalle lähdettäessä — on syytä katkaista sähkövirta huoneistosta saman pääkytkimen avulla.

HÖLLÄ SÄHKÖKOSKETUS on syynä siihen, että lamppu sammuu ja syttyy pienimmästäkin tärinästä. Tällöin on tarkastettava, että lamppu on väännetty tiukasti pitimeensä, että lampun liitosjohto seinärasiaan on ehyt ja että tämän johdon päässä oleva pistotulppa on työnnetty tiukasti seinäkoskettimeen.

SÄHKÖKOJEEN HUONO LIITOSJOHTO voi olla syynä ylikuormitukseen, oikosulkuun tai siihen, että sähkökoje ei toimi ollenkaan. Liitosjohto vahingoittuu usein siitä, että se on monessa sykkyrässä, tai on joutunut oven väliin, tai sen päälle tallataan. Jos liitosjohtoa pidetään kuuman lämpöpatterin päällä, vahingoittuu sen eristys helposti, samoin käy jos johto pääsee — esim. lattialla pitkän aikaa ollen — pahoin kastumaan. Kun pistotulppa vedetään irti seinärasiasta, tulee kädellä vetää itse tulpasta eikä johdosta. Risainen liitosjohto on sähköliikkeessä vaihdettava uuteen.

SÄHKÖISKUN saamme, jos kosketamme samanaikaisesti sähkölaitteen molempia napoja. Kotitalouskojeet ovat rakennetut siten, että niiden ollessa kunnossa sähköiskua ei voi saada. Mutta koska sähkökojeen eristys saattaa vahingoittua niin, että emme sitä heti huomaa, tulee sähkökojeita aina käsitellä varovaisesti, etenkin k o s t e i s s a ja m ä r i s s ä paikoissa. Niinpä esim. kylpyammeessa ollessamme emme saa käyttää tukankuivaajaa (kuumailmapuhallinta). Samoin on varottava kastelemasta tavallista sähkölämpötyynyä. Ja keittohommissa touhutessamme emme kiireessäkään saa täyttää sähkökattilaa vedellä, jos virta on samanaikaisesti kytkettynä kattilaan.

TAVALLISEN SÄHKÖLAMPUN IKÄ on noin 1000 polttotuntia. Vanhan lampun lasipinta on tummunut, ja lamppu valaisee sen vuoksi huonosti. Kun ostamme uuden sähkölampun loppuun kuluneen tilalle, tulee sen olla sisähimmennetty eikä kirkas. Jos sähkölamppu on sijoitettu siten, että varjostin ei peitä lamppua ja valo sattuu suoraan silmiin, on aina käytettävä maitolasilla varustettuja (opalisoituja) lamppuja. Uusia valaisimia ja muita sähkökojeita hankittaessa tulee huomioida, että ne ovat rakennetut huoneistomme sähköjännitteelle tai hiukan s u u r e m m a l l e jännitteelle. Huoneiston sähköjännitteen näemme sähkömittarista, johon se on merkitty, tai saamme siitä selvän soittamalla sähkölaitokselle.

Muistakaamme aina että s ä h k ö k i n o n k u l u t u s t a v a r a a, josta vesi- tai hiilipulan vuoksi toisinaan saattaa olla maassamme monin paikoin tuntuva puute — sen olemme nykyisinä aikoina joutuneet kokemaan. Sekä yleistä etua että omia asuntokustannuksia ajatellen on syytä itsekunkin omakohtaisesti opetella käyttämään sähköä hyödykseen järkevästi ja turhia tuhlaamatta.

Mittaritaulu sulakkeineen ja pääkytkimineen on kodin sähkökeskus. →

VAHAKANGASKAITALIINAAN MAALATTAVA RAITAMALLI. KATSO SIV. 12—13.

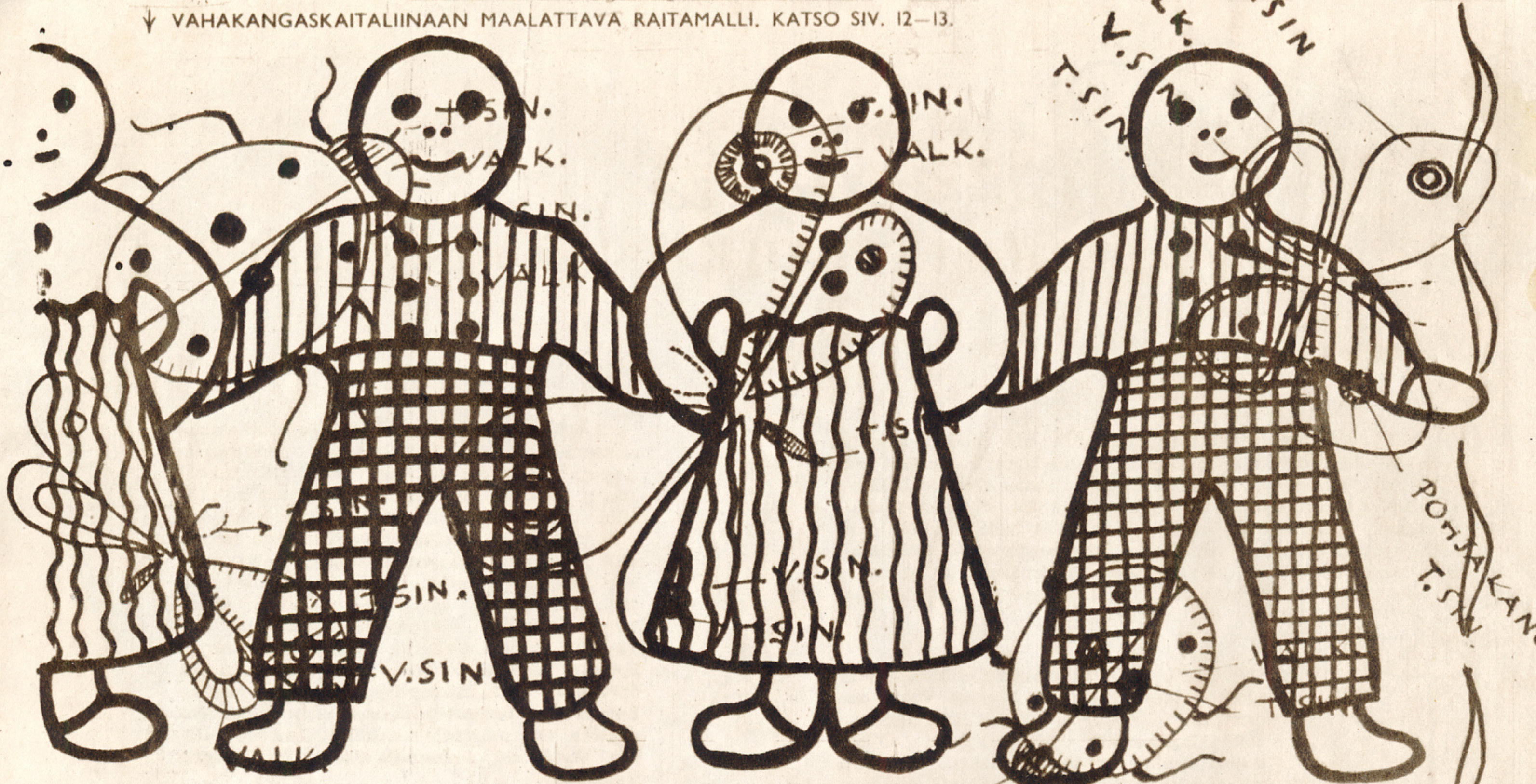

PIKKUTYTÖN ESILIINAAN OMMELTAVAT ELÄINKUVIOT. KATSO SIV. 32.

TOIMITUKSEN ILMOITUKSET: Omin käsin-lehden vuosikerta maksaa 45:—, Kotiliedon tilaajille 35:—. Irtonumeron hinta 15:—. Omin käsin-lehden toimituksen osoite on Helsinki K, Bulevardi 7, Puh. 20 561. Omin käsin-lehden pukukaavoja tilataan postisiirtotilin 5111 kautta tai lehden konttorista, osoite Helsinki K, Bulevardi 7, jolloin tilauskirjeeseen liitetään kaavan hinta + 3:50 postimaksuksi. Omin käsin-lehden erikoisia työpiirustuksia tilataan samoin postisiirtotiliin 5111 kautta tai lehden konttorista, jolloin työpiirustuksen hinta liitetään tilauskirjeeseen. Postimaksu sisältyy hintaan.

Omin käsin-lehden välityksellä tarjottujen käsitöiden tilausosoite on Kotilieden Aitta, osoite Helsinki K, Bulevardi 12. Puh. 38 029. Tilauskirjeeseen on liitettävä kunkin työn ohessa iimoitettu määrä pisteitä. Tilatut käsityöt lähetetään postiennakkona ja hintoihin lisätään lähetysmaksu. Käsityötarjoukset ovat voimassa vain toistaiseksi, sikäli kuin varastossa olevia käsityöaineksia riittää. — Kaikkiin tiedustelukirjeisiin on liitettävä postimerkki vastausta varten.

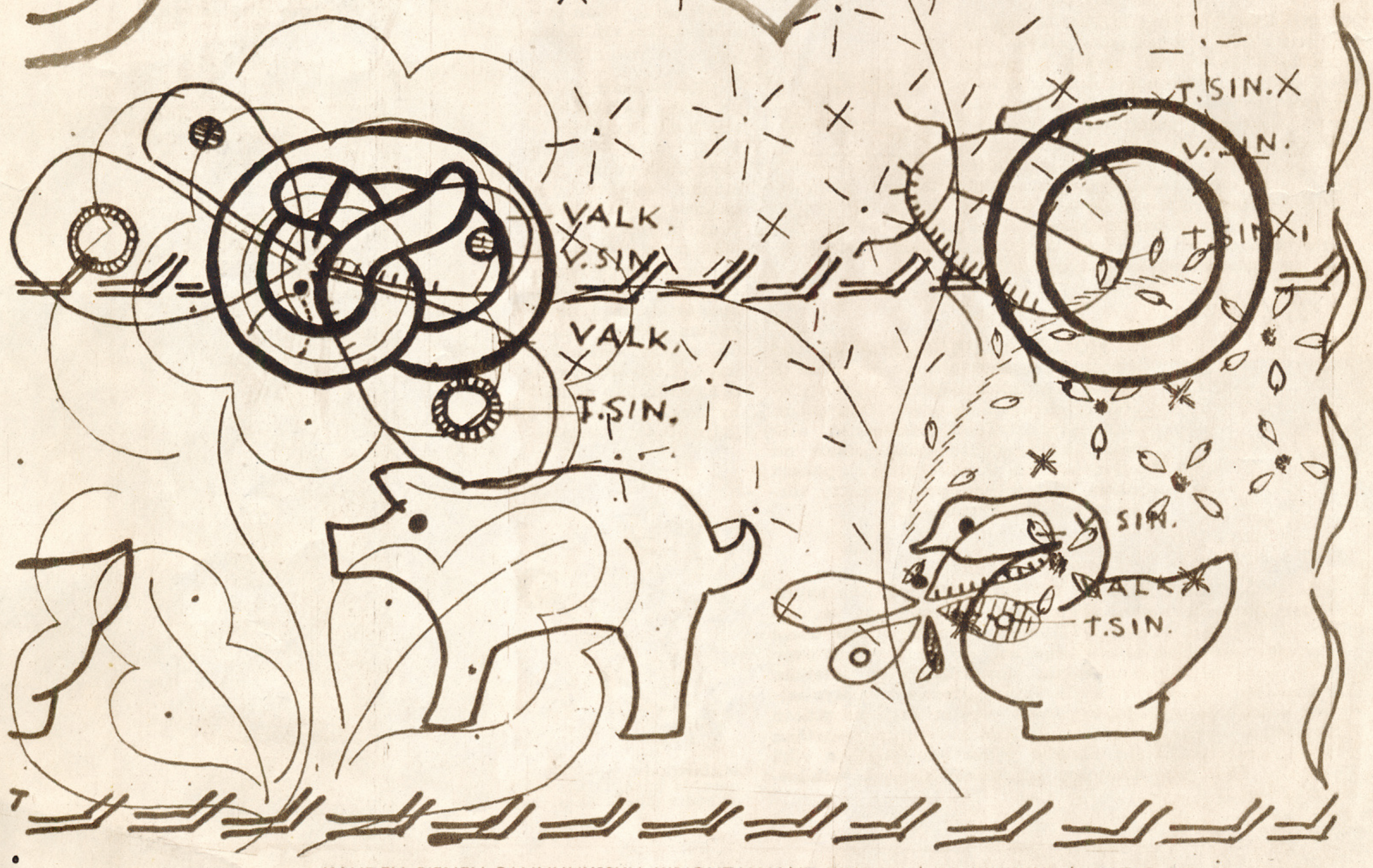

KAHDEN PIENEN PANNUMYSSYN KIRJONTAMALLIT 'KUKKA' JA 'KUKKIA' KATSO SIV. 11.

Elina Sadeniemi:

Tilkkukorista koottua

Luonnoksia erilaisista yksivärisistä ja kirjavista tilkuista ja kankaanjäännöksistä ommeltavia vanupeitteitä ja pannumyssyjä varten. Tavallisen vanun puuttuessa pannumyssy pehmustetaan selluloosavanulla ja uuteen peitteeseen saadaan vanua ehkä jostakin vanhasta peitosta, jonka päällinen on loppuun kulunut. Jos vanha vanu on laadultaan hyvää, mutta litteäksi painunutta, sen saa aivan uuden veroiseksi pesemällä ja uudelleen karstaamalla.

1

2

3

4
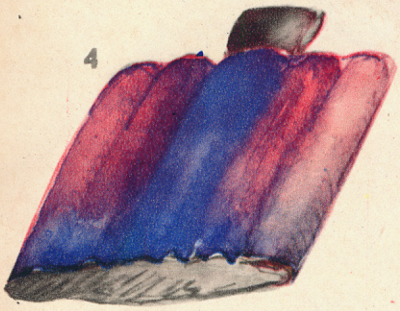

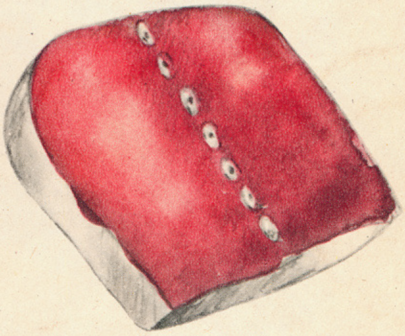
5

6
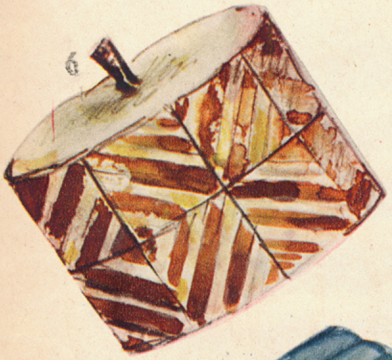

1—3. Erivärisistä tilkkuneliöistä ja -suunnikkaista yhteenommellut kaitaleet somistavat muutoin yksivärisiä pannumyssyjä.
4. Pehmeästi yhteen sointuvista suorista tilkkukaitaleista ommeltu pannumyssy on tikattu jatkojen kohdalta vanun ja sisustekankaan läpi.
5. Kahdesta eri kankaasta ommeltu pannumyssy koristetaan toisen kankaan värisillä napeilla, jotka ommellaan vanun ja sisusteen läpi.
6. Teepannumyssy kootaan raidallisesta kankaasta vinoon leikatuista neliöistä, jotka yhdistetään siten, että ne muodostavat yhtenäisen vinoruudutuksen.
7. Peite kootaan pitkistä kangaskaitaleista ja tikataan jatkojen kohdalta.
8. Vanupeitteen keskus on raidallista tai jatkaen raidoitettua kangasta, ympärys kahta eri kangasta, joista ulommainen on kuviollista tai käsin kirjoen kuvioitettua.
9. Peite yhdistetään tummemmista ja vaaleammista neliöistä ja tikataan jatkojen kohdalta. Muutamiin keskiruutuihin piirretyt pikku neliöt tikataan myös.
10. Peite voidaan yhdistää joko pitkistä kangaskaitaleista, joiden poikki ommellaan aaltomainen tikkausviiva, tai se jatketaan pienistä tilkuista, siten että vaikutus on sama. Tikkaukset jatkojen kohdalla.

8
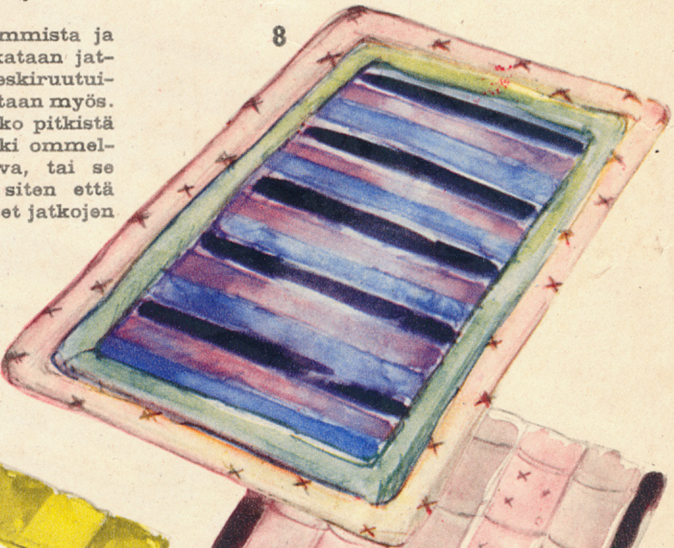

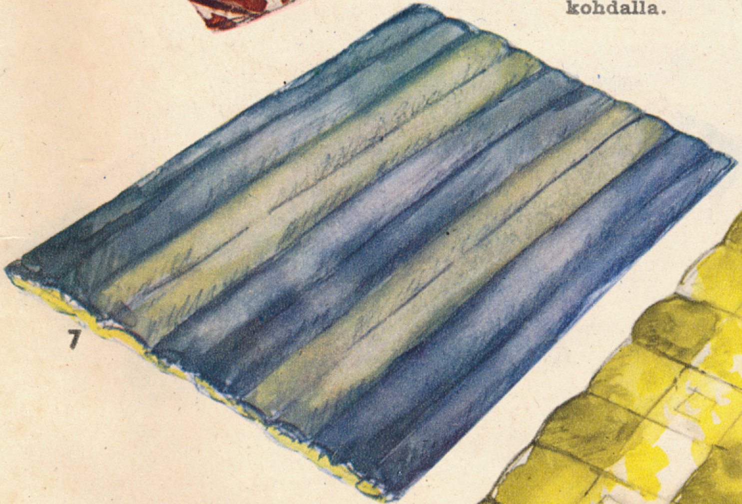
7

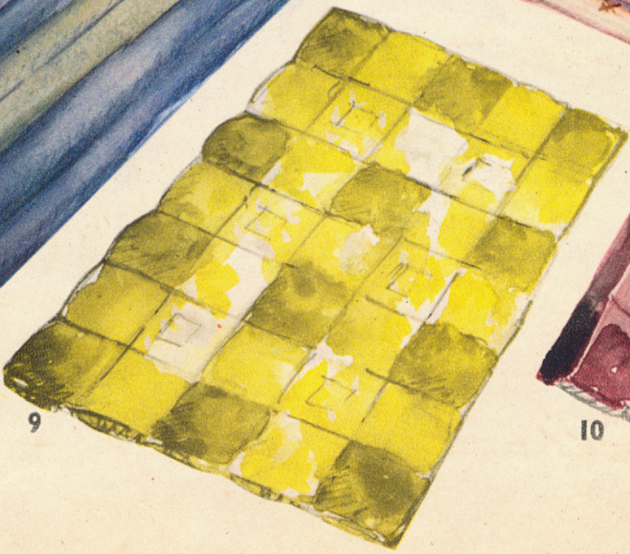
9

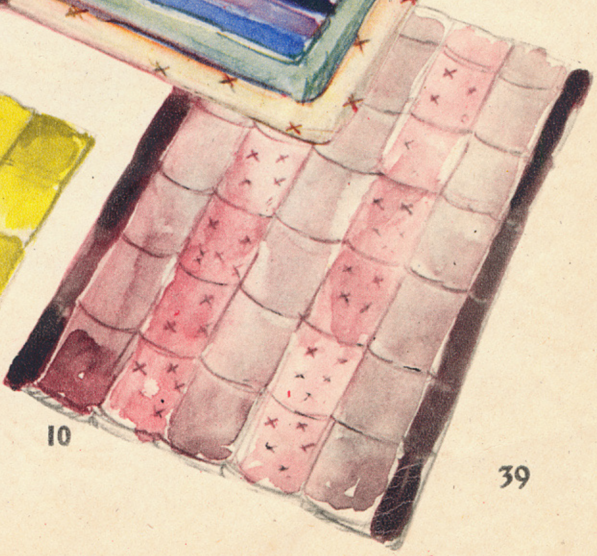
10

2423
29
OK
LH

Alli Koroman rieputöitä

MATTOIHIN voidaan niiden nimen mukaan tilata värinäytteillä varustetut, ruutupaperiin piirretyt pienet työpiirustukset. Työpiirustuksen hinta on 40:—.

Rieputyyny 'KATRIINA'
Hinta valmiina 250:—.

Riepumyssy 'KAISA'
Hinta valmiina 150:—.

Kustannusosakeyhtiö Otavan syväpaino, Helsinki 1942